

خبرنامه

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

دوره جدید، سال اول، شماره هجدهم، آذر ۱۳۹۴

دکتر حداد عادل: نباید علوم انسانی غربی را بدون نقد و بررسی تدریس کنیم

علمی حسن شهرت داشته و علاقه‌مند به کار باشند دعوت شد. بنابراین تاکنون ۲۰۰ نفر با شورای تحول علوم انسانی همکاری دارند و در سال گذشته حاصل بررسی‌های شورا به اینجا رسید که برنامه‌های درسی آموزشی جدیدی به وزارت علوم پیشنهاد شده و در شورای برنامه‌ریزی این وزارتخانه تصویب و ابلاغ می‌شود.

رئیس فرهنگستان زبان و ادبیات فارسی در ادامه سخنانش به تشریح اینکه چرا باید به دنبال تحول در علوم انسانی باشیم پرداخت و گفت: منظور از تحول علوم انسانی زیر پا گذاشتن تمام دستاوردهای غرب در این زمینه و ساختن علم جدید نیست بلکه مساله مهم این است که ما علوم انسانی داشته باشیم که با علوم پایه متفاوت باشد چون در علوم انسانی به تعداد فلاسفه بزرگ مکتب داریم به همین دلیل در بسیاری از کشورها می‌بینیم که جامعه‌شناسی، روانشناسی و علوم تربیتی و... رویکرد خاص خود را دارد.

وی با بیان اینکه فیلسوفان در اروپای جدید از رنسانس به بعد پیامبران عصر جدید شدند، اظهار کرد: فیلسوفان لازم بود علوم را ارزش‌گذاری و بر اساس مسائل انسانی آن را عرضه کنند و بر این اساس می‌خواستند به سعادت بشری پاسخ دهند. حال سوال اصلی این است که مکتب‌های علوم انسانی چه رابطه‌ای با تفکر دینی و وحیانی دارند باید توجه داشت که این مساله سیاسی، جناحی و... نیست و بعد از انقلاب در ایران کسی برای تحکیم قدرت بحث تحول علوم انسانی را مطرح نکرده است.

حدادعادل تاکید کرد: ما به عنوان کشوری با حکومت اسلامی امکان بیشتری داریم که به این مساله بپردازیم چرا که پس از تأسیس دانشگاه تهران و سایر دانشگاه‌ها و واردات علوم از غرب خودآگاهی در زمینه مبانی این رشته‌ها وجود نداشته و کتاب‌ها یا منابع درسی بدون خودآگاهی ترجمه، بازنویسی و تدریس شده است. حال سوال اصلی اینجاست که امروز ما به عنوان یک مسلمان که اعتقاد به وحی و دین داریم نسبت‌مان با مبانی این علوم چیست و آیا مبانی فکری علوم انسانی جدید با تفکر دینی

غلامعلی حدادعادل، رئیس شورای تحول علوم انسانی یکی از سخنرانان مراسم هفته پژوهش در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی بود و او هم با حضور اهالی رسانه سخنان خود را ایراد کرد.

دکتر حدادعادل در خصوص تحول علوم انسانی کشور به مواردی اشاره کرد و گفت: تحول در علوم انسانی مساله جدیدی پس از انقلاب اسلامی نیست و از ابتدای پیروزی انقلاب اسلامی این مطلب مطرح بوده که باید در علوم انسانی دانشگاه‌ها تغییر و تحول صورت بگیرد، در انقلاب فرهنگی تغییرات روی علوم انسانی متمرکز بود بنابراین بعد از بازگشایی دانشگاه‌ها در تهران، قم دفتر همکاری‌های حوزه و دانشگاه و پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی طی سه دهه فعالیت‌هایی صورت گرفت.

وی ادامه داد: در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی چندین همایش برگزار شد و کار گسترده‌ای درباره نقد کتاب‌ها و منابع درسی علوم انسانی صورت گرفت. به نظر می‌رسید این فعالیت‌ها منتهی به یک نتیجه جدی و ملموس در برنامه درسی دانشگاه‌ها باشد اما چنین نشد. به هر حال مقام معظم رهبری در سال ۸۸ روی تحول علوم انسانی تاکید کردند و بر همین مبنا شورای عالی انقلاب فرهنگی اساسنامه‌ای را مصوب کرد که در آن موضوع تحول جدی‌تر گرفته شود و برای پیگیری آن شورای مرکب از صاحب‌نظران و مسئولان مرتبط با علوم انسانی در تهران و قم تشکیل شود. رئیس پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی به عنوان عضو حقوقی در این شورا حضور دارد.

حدادعادل با اشاره به اینکه تاکنون نزدیک به ۱۱۰ جلسه از شورای تحول علوم انسانی تشکیل شده افزود: این شورا در جلسه‌های نخست خود به این نتیجه رسید که دبیرخانه‌ای داشته باشد و این شورا فعالیت ستادی کند و از سویی دیگر کار تحول علوم انسانی به استادان رشته‌ها واگذار شود. همچنین شورا تصمیم گرفت از میان همه رشته‌ها ۱۵ رشته را در اولویت قرار دهد، در هر کدام از این رشته‌ها تعدادی از استادان که به تحول معتقد بودند و از نظر

می‌خواند یا خیر؟

این عضو مجلس شورای اسلامی در ادامه با بیان اینکه نمی‌توانیم بگوییم تمدن اسلامی داریم اما علوم انسانی غربی را بدون نقد و بررسی تدریس می‌کنیم، افزود: در علوم انسانی و در فضای فکری غربی ۳۰۰ سال است که گستره‌ای از انواع مکاتب مانند اومانیسم و سکولاریسم حاکم است.

این مقام مسئول در بخش دیگری از سخنانش چهار هدف مطلوب در شورای تحول علوم انسانی را برشمرد و یادآور شد: اسلامی کردن علوم انسانی سخت‌ترین کار ما در این حوزه است در بخش دیگر وظیفه بومی‌سازی علوم انسانی را برعهده داریم حکومت باید دست نیاز خود را به سوی متخصصان علوم انسانی دراز کند و لازمه کارایی علوم انسانی غیر از اسلامی بودن بومی شدن است.

وی تأکید کرد: ما در تمامی کتاب‌ها و نقد آنها چهار مولفه اسلامی‌سازی کردن، بومی کردن، روزآمدی و کارآمدی را در نظر می‌گیریم متأسفانه مشکل عمده شورای تحول علوم انسانی این بوده که وزارت علوم کار خود را کرده و بدنه دانشگاهی نیز نظر خود

را داشته است. به طور مثال وقتی کار شورای تحول علوم انسانی شروع شد در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی شورای نقد متون کتب درسی وجود داشت که کتاب‌های بسیاری را نقد کرده بود اما عملاً نتایج آن در وزارتخانه دیده نشد.

وی در بخش پایانی سخنانش تأکید کرد: باید بین شورای تحول علوم انسانی و وزارت علوم تعامل خوبی وجود داشته باشد و در ارتباطی تنگاتنگ فارغ از مسائل جناحی منابع نقد و بررسی شود. از سوی دیگر باید بدانیم که پژوهش بدون آموزش میسر نمی‌شود و اگر آموزش وجود نداشته باشد پژوهشی هم وجود ندارد بنابراین باید نگران آموزش و پژوهش باشیم. شورای تحول علوم انسانی، پرنده‌ای با دو بال است که در یک بال آن استادان و صاحب‌نظران فعالیت می‌کنند و بال دیگرش اجرا و مدیریت صحیح در وزارت علوم و درک واقعیت‌های جامعه است.

دکتر احمدی: باید در علوم انسانی حرف‌های جدیدی داشته باشیم

می‌کنند و دغدغه ما این است که از فضای علمی در این زمینه به خوبی استفاده شود.

معاون پژوهشی و فناوری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در ادامه با طرح این سوال که آیا علوم انسانی توانسته نقش بنیادی، عملکردی و انسجام‌بخشی در سایر علوم داشته باشد یا خیر افزود: سوال دیگر این است که آیا علوم انسانی توانسته نقش بین رشته‌ای ایفا کند؟ امروزه رشته‌های مهندسی در حال حل شدن در مبانی علوم انسانی است و اگر شما به رشته‌های مهندسی نگاه کنید بر علوم اجتماعی و روانشناسی مبتنی هستند. البته اگر ما به سمت مسائل ارزش افزوده علمی می‌رویم به معنای کالایی کردن علم نیست بلکه علم را ابزاری برای تأثیرگذاری در زندگی می‌دانیم. علوم انسانی قطعاً می‌تواند نقش مهمی در زندگی روزمره مردم ایفا کند چرا که مردم ما مسایل فرهنگی‌شان در پیوند با علمای

دکتر وحید احمدی معاون پژوهشی و فناوری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری نیز یکی از سخنرانان مراسم هفته پژوهش در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی بود. دکتر احمدی با بیان اینکه یکی از بزرگترین دغدغه‌های من جایگاه علوم انسانی در توسعه کشور بوده گفت: تحقق جایگاه مناسب برای علوم انسانی در توسعه کشور جز با حضور خود اصحاب علوم انسانی محقق نمی‌شود و این‌گونه نباید باشد که تصور کنیم حتماً باید مدیران از رشته علوم انسانی باشند تا در کارها پیشرفت داشته باشیم.

وی ادامه داد: کشور ما از لحاظ بنیاد علمی و فرهنگی برپایه علوم انسانی ظرفیت‌های بسیار بالایی دارد و تاریخ ما مملو از آثار، شخصیت‌ها و اندیشه‌های علوم انسانی است اما چالش‌ها در این حوزه هم کم نبوده و باید این موانع تبدیل به نقشه‌ای برای راهبرد و پیشرفت شود. در کشورهای پیشرفته غربی که مبنای علمی پایداری دارند علوم انسانی نقش موثری در توسعه علم ایفا

دکتر احمدی با اشاره به تشکیل شورای توسعه پژوهش و فناوری در علوم انسانی یادآور شد: این شورا در بالاترین سطح رسمی کشور تشکیل شده که نشان‌دهنده اهمیت این موضوع است و طرح

تحول علوم انسانی یکی از کارهایی است که می‌تواند به ما کمک کند و خمیرمایه آن نیز خود اصحاب علوم انسانی هستند. اکنون با گذشت سی و پنج سال از انقلاب اسلامی ما باید حرف‌های جدیدی در علوم انسانی داشته باشیم و مدلی که ارایه می‌کنیم باید کارآمد و عملیاتی در سطح کشور باشد.

حجت‌الاسلام والمسلمین احمد احمدی: مترجمان قرآن کریم نباید بدون استفاده از تفسیر کشف اقسام به ترجمه کنند

داشت: علامه طباطبایی با وجود اینکه دوران زندگی خود را با فقر گذراند اما تفسیری را نوشته است که عالمان بزرگی نظیر مرحوم مطهری برای سخنرانی‌های خود همیشه به تفسیر المیزان ایشان مراجعه کردند. همچنین نباید مترجمان قرآن کریم بدون استفاده از تفسیر کشف اقسام به ترجمه کنند زیرا این تفسیر ارتباط جمله به جمله آیات قرآنی را به خوبی بیان کرده است تا بتوان معانی ترکیب جملات را به خوبی درک کرد.

وی افزود: امروزه ترجمه‌های قرآن وضعیت بسیار بدی دارند که بدون هیچ نظمی کنار هم قرار گرفته است و بسیاری از ترجمه‌های انگلیسی نیز از روی همین نسخه‌های فارسی انجام می‌شود.

رئیس سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها عنوان کرد: باید یک گروه تحقیقاتی تشکیل شود که درباره ابعاد فعالیت‌های علامه طباطبایی فعالیت داشته باشد در این مورد دانشجویان می‌توانند از دانشمندانی نظیر آیت‌الله جوادی آملی استفاده کنند.

دکتر احمدی با اشاره به ویژگی‌های اخلاقی علامه طباطبایی، بیان داشت: علامه طباطبایی انسانی بود که همواره در حال ذکر گفتن بوده است و نسبت به اهل بیت (ع) به ویژه امام رضا (ع) ارادت خاصی داشت که قابل وصف نبود.

حجت‌الاسلام احمدی در پایان سخنان خود ضمن ابراز ارادت خود

حجت‌الاسلام والمسلمین احمد احمدی، رئیس سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها «سمت» به مناسبت هفته پژوهش در سالن حکمت پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی با موضوع - روش تفسیر علامه طباطبایی - به ایراد سخنرانی پرداخت و گفت: علامه طباطبایی اعتقاد داشت که برای تفسیر قرآن باید از خود آن استفاده کرد. ایشان با کتاب‌های تفسیری روایی به شکلی عالمانه و عارفانه برخورد کردند و با اینکه در تفسیر فلسفی و عقلی پیشرو بودند اما صرفاً به این مساله نپرداختند و سعی کردند آیات قرآن را با آیات دیگر به صورتی شفاف تفسیر کنند.

عضو شورای عالی انقلاب فرهنگی عنوان کرد: مرحوم شهید مطهری درباره کتاب تفسیر المیزان علامه گفته بود که این کتاب به این علت این که تفسیر قرآن با قرآن است همچنان خواهد درخشید و اهمیت آن هر روز بیشتر آشکار خواهد شد.

حجت‌الاسلام والمسلمین احمدی با اشاره به اینکه قرآن نور است و نیاز به تفاسیر دیگر ندارد، اظهار داشت: تفسیر قرآن کریم کار هر کسی نیست بلکه نیاز به توانایی دارد که اهل فن می‌توانند به این کار اقدام کنند.

وی افزود: علامه طباطبایی در تفسیر سوره‌های قرآنی به کمال رفتار کرده و در مساله تفسیر مطالب را ساده وارد تفسیر نمی‌کرد. رئیس سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها بیان

به شفیعی کدکنی گفت: سه سال پیش با شفیعی کدکنی سفری به عراق داشتیم و خاطرم هست زمانی که ایشان به آستانه درب ورودی صحن امیرالمؤمنین رسید روی زمین افتاد و زار زار می‌گریست و من هر بار ایشان را دیدم که به حرم مشرف می‌شدند همین

حال را داشتند به هر حال من همواره به شفیعی کدکنی ارادت داشتم اما پس از این سفر ارادتم بیشتر شد.

پیام سرپرست پژوهشگاه به مناسبت آغاز هفته پژوهش

به مناسبت آغاز هفته پژوهش، دکتر قبادی، سرپرست پژوهشگاه، طی پیامی صمیمانه خطاب به مدیران، معاونان، اعضای هیات علمی و کارکنان پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی بر پاسداشت هفته پژوهش و عزم فراگیر برای تحقق اهداف سازمانی پژوهشگاه به مدد همبستگی و همدلی فراگیر تاکید کرد.

متن پیام بدین شرح است:

بسم الله الرحمن الرحيم

در ابتدا، حلول ماه ربیع الاول و ولادت پر برکت مولود این ماه را، نبی اکرم و اشرف مخلوقات عالم، حضرت محمد مصطفی، صلی الله علیه و آله و سلم را تبریک عرض می‌کنم.

ضمن تبریک هفته پژوهش به همه استادان، محققان و پژوهشگران ارجمند و کارکنان شریف پژوهشگاه، به همه سروران گرامی خیر مقدم می‌گویم؛ و قدردانی از همه دست‌اندرکاران برپایی مراسم هفته پژوهش، و از معاونان محترم، جناب آقای دکتر علم‌الهدی، سرکار خانم دکتر بروجردی، جناب آقای دکتر ربانی زاده، به‌ویژه از جناب آقای دکتر امیری تهرانی، رئیس محترم ستاد برگزاری هفته پژوهش، روسای محترم پژوهشکده‌ها و مراکز، نمایندگان محترم پژوهشکده‌ها در ستاد هفته پژوهش؛ کارکنان و کارشناسان حوزه‌های مختلف قدردانی می‌نمایم و از خداوند بزرگ پاداشی جزیل برای همه آنان مسألت دارم.

در اولین سال فعالیت‌های پژوهشگاه در چارچوب برنامه توسعه راهبردی قرار داریم این سال مقارن است با سالی که از سوی مقام معظم رهبری به عنوان سال همدلی و هم‌بانی اعلام شده است،

این تقارن را به فال نیک می‌گیریم چراکه با همدلی و هم‌بانی، محیط برای حرکت برنامه مدار فراهم تر و مناسب تر می‌شود. در همین سال اول اجرای برنامه بازتاب برنامه راهبردی توسعه در همه ابعاد و زوایای فعالیت‌های پژوهشگاه کاملاً به چشم می‌خورد، ما اکنون در ابعاد موضوعات همگرایی پیش‌بینی شده در برنامه، از جمله در موضوعاتی زیر شاهد شکوفایی پژوهشگاه هستیم:

- برگزاری همایش‌های ملی و بین‌المللی،
- نشست‌های علمی،
- کارگاه‌های تخصصی،
- به روز شدن وضعیت مجله‌ها و خروج آنها از وضعیت زرد و قرمز،
- افزایش مخاطبان کارگاه‌ها و پرتال و سایت
- فعالیت‌های نظام‌مند و روزآمد هیأت جذب، هیأت ممیزه، هیأت امنا
- ارتقای کمی و کیفی فعالیت‌های پژوهشی، اداری و مالی و فرهنگی،
- افزایش بهره‌وری سازمان،
- روزآمدی اقدامات و همکاری‌های گسترده در حوزه کاربردی
- افزایش همکاری با نهادهای سازمان‌ها،
- تقویت فعالیت‌های انتقادی درون دانشگاه‌های مختلف کشور،
- حرکت به سوی تحقق عملی شبکه‌نخبگانی در علوم انسانی،
- همکاری بیشتر اعضای محترم هیأت علمی در امور گوناگون،
- نظام‌مندی مدیریت حوزه پژوهش، آموزش، فرهنگی، اداری و مالی،
- تقویت همکاری با انجمن‌های علمی و دیگر سازمان‌های مردم

• اقدام جدی برای متوازن ساختن نسبت میان اعضای هیأت علمی و کارشناسان با جذب حدود ۲۵ عضو هیأت علمی و طراحی ارتقای کارشناسان به دستیاری پژوهش،

• اهتمام ویژه برای ارتقا نقش پژوهشگاه در سطح ملی بویژه ایفای نقش معین در برنامه ششم توسعه کشور با داشتن برنامه توسعه متقن و طراحی طرح جامع ملی اعتلای علوم انسانی معطوف به پیشرفت کشور

• اقدامات اولیه برای ایفای نقش فراملی و ایفای نقش علمی پژوهشگاه در مجموعه نظام آموزش عالی و نظام برنامه‌ریزی کشور به صورت نهادینه و ماندگار،

• شناسایی و اعاده برخی اموال و املاک پژوهشگاه،

• تقویت فضای اعتمادسازی و روند همدلی،

• ساماندهی چندین طرح کلان و تسریع در روند اجرای آنها بویژه طرح اطلس جامع فرهنگی کشور،

• تأسیس ۳ پژوهشکده جدید

موارد مذکور جلوه‌هایی از نتایج همدلی و آرامش، تعامل و همکاری در پژوهشگاه است.

بخش دیگری از تأثیرات فرآیندها برنامه ریزی راهبردی توسعه و برآیند تلاش‌های گسترده استادان و محققان و پژوهشگران و سایر همکاران پژوهشگاه بر قابلیت‌ها و توانایی‌های سازمان، فراهم شدن شرایط و موقعیت تعامل با سازمان‌های پیرامونی است. به عنوان شاهد مثال می‌توان به این نمونه‌ها اشاره کرد:

همکاری بسیار گسترده و عمیق با سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور،

• برخورد ابتکاری و حضور فعال و ثمربخش در شورای هماهنگی رئیس‌ان مؤسسات تحقیقاتی علوم انسانی کشور،

• تقویت مناسبات با همه نهادهای دست‌اندرکار در امر تحول علوم انسانی، از دفتر مقام معظم رهبری گرفته تا وزارت متبوع و شورای تحول علوم انسانی دانشگاه‌ها و پژوهشگاه حوزه، دانشگاه و مؤسسات ذی‌ربط،

• طراحی طرح جامع اعتلای علوم انسانی و سازمان دادن تشکلی کاملاً فراگیر با نگاهی ملی در این زمینه،

• بازطراحی و ارتقاء سطح شورای متون و بازطراحی تشکیلات آن و جلب مشارکت فعال بسیاری از دانشگاه‌ها در این زمینه،

• نهایی‌سازی اقدامات برای استقرار سامانه جامع پژوهشی،

• طراحی شوراهای و جلساتی که زمینه تعامل بیشتر با بدنه را گسترش دهد و فرصت‌های کشف و بروز استعدادها و جوانتر و شکوفایی نظام مدیریت را فراهم سازد

• استقرار عملی و تحقق مدیریت دانایی محور و مشارکتی در پژوهشگاه را عمق ببخشد،

• به روزرسانی مطالبات حوزه نشر و شورای بررسی متون،

• تبدیل وضعیت استخدامی ۱۸ تن از همکاران قراردادی به پیمانی،

• راه‌اندازی مدیریت آموزش‌های آزاد،

• راه‌اندازی دفتر کرسی‌های نظریه‌پردازی، دفتر امور هیأت علمی،

• انجام مکانیزاسیون سامانه‌های حقوق و ثبت‌نام دانشجویان و مدیریت امور دانشجویان.

براین اساس، و به‌منظور تحقق اهداف پیش‌بینی شده، چند تقاضا از همکاران گرامی پژوهشگاه دارم:

۱. اگرچه اولین سال اجرای برنامه با اولین سال فقدان استاد فقید، زنده یاد دکتر آئینه‌وند - رضوان الله تعالی علیه - مصادف شد و متأسفانه مراسم هفته پژوهش امسال بدون حضور ایشان برگزار می‌گردد، ولی همه ما پیمان می‌بندیم که میراث گرانبه‌های کیمیای وجود آن استاد فرزانه که همانا اخلاق محوری و رویکرد اخلاقی و رعایت همه جانبه اخلاق در همه امور، و بویژه امور پژوهشی است را پاس داریم. از این دیدگاه، اینجانب بیش از همه نیازمند یادآوری و تذکر هستم، اما در عین حال، این برنامه یادگار ایشان و نتیجه زحمات همه شما عزیزان است، هم سنت نیکوی اخلاق‌گرایی او می‌طلبد که با این گزاره موافق باشیم که: اخلاق مداری و دانایی محوری دو روی یک سکه و مایه قوام و دوام برنامه توسعه پژوهشگاه به شمار می‌آید.

در اینجا با تئالی که به غزلیات شمس برای بازخوانش این مراسم و گرامی‌داشت یاد آن استاد زنده‌یاد داشته‌ام، سه بیت از این فال نیکو از زبان مولوی در غزلیات شمس را به همه شما عزیزان پرمحبت تقدیم می‌کنم:

در دو جهان، لطیف و خوش، همچو امیر ما کجا

ابروی او گروه نشد، گرچه که دید صد خطا

چشم گشا و رو نگر، جرم بیار و خو نگر

خویِ چو آبِ جو نگر، جمله طراوت و صفا

من ز سلام گرم او، آب شدم ز شرم او

وز سخنان نرم او، آب شوند سنگ‌ها

۲. در کنار همه کوشش‌هایی که برای ارتقاء نقش و جایگاه پژوهشگاه در سطح ملی در حال پیگیری است، متأسفانه هنوز در نظام رتبه‌بندی مؤسسات پژوهشی در رتبه‌ای که شایسته مکان و منزلت آن باشد، قرار نگرفته است، اگرچه با افزایش سطح تولید علم در پژوهشگاه در دو سال اخیر از تولید سرانه ۰/۸ به ۱/۶، از طریق افزایش چاپ تعداد مقاله‌های علمی - پژوهشی گام‌های بلندی به سوی ارتقاء رتبه‌بندی برداشته شده، اما تقاضای مجدانۀ آن است که با کوشش مضاعف و ساماندهی بهینه دانش و زایش اندیشه پژوهشگاه به جایگاه و رتبه مطلوبی رسانده شود.

۳. مسلم است که پژوهش‌های بنیادی جزء وظایف و رسالت مهم این پژوهشگاه و ضامن زایش فرهنگ به مثابه پاسداری از وجه کارکرد تمدنی این سازمان خواهد بود و باید همیشه سهمی وافر در فعالیت‌های پژوهشی ما داشته باشد، اما علوم انسانی برای پویایی و بالندگی خود در همه جای جهان ناگزیر از مکالمه با جامعه، تقاضاها و مسائل و نیازهای آن است، از این روی، پایه و اساس برنامه توسعه راهبردی پژوهشگاه، «نظام ملی نوآوری» (NIS) فرض شده است. در مثلث ارکان نظام ملی نوآوری، یعنی «۱. پژوهش‌های بنیادی و نظری، ۲. تعامل با جامعه و شناخت مسائل و نیازها، ۳. جستن راهحل از مبانی نظری برای رفع نیازها» لازم است پژوهش‌های این نهاد رویکرد کاربردی خود را توسعه و عمق بخشد، از گذرگاه رهیافت برنامه توسعه راهبردی پژوهشگاه به خلق نظام و سازه‌هایی برای

تصمیم درست تر منجر شده است و اقدامی است برای خو گرفتن با تفکر راهبردی و اقدامات مبتنی بر استراتژی و طی آن پژوهشگاه موفق شده به بازتعریف مجدد سازمان پژوهشگاه پردازد و فرصتی برای ایجاد افزایش بهره وری از منابع انسانی، زمان و امکانات زیر ساختی خلق کند.

این برنامه می تواند ضمن ایجاد مزیت نسبی باعث استقرار تفکر آینده نگر گردد.

توجه ویژه به مسائل اساسی و اصلی سازمان در فرآیند تدوین برنامه مینول شده است و بویژه مزیت انحصاری این برنامه پیش بینی گام ها و ساختارهای لازم برای اجرای برنامه است.

در این زمینه برخی اقدامات ستادی در حال اجرا برای تحقق برنامه توسعه راهبردی پژوهشگاه را به صورت خلاصه می توان چنین دسته بندی کرد:

۱. اطمینان از وضوح و شفافیت نقشه راه و آشنایی کامل بدنه سازمان با این برنامه

۲. کوشش برای رفع ابهام از برنامه های عملیاتی و سنجه ها و حصول توافق حداکثری در حوزه سنجه ها و روش اجرای برنامه

۳. اهتمام برای شناسایی ابتکارات استراتژیک و قرار دادن این ابتکارات در اولویت مناسبات سازمان

۴. کوشش برای شناسایی و اختصاص منابع مالی برای مخارج استراتژیک و تامین بودجه استراتژیک

۵. اقدام برای گزارش دهی منظم از برنامه و تلاش برای گزارش گیری های منظم با تاکید بر نوآوری ها

۶. اجرای برنامه راهبردی، ذیل رویکرد تفکر استراتژیک

۷. نفوذ فرهنگ برنامه راهبردی به عمق سازمان با بهره گیری از ابزارهای تعامل راهبردی

تقاضای چهارم، عنایت به عظمت کارکردی روح های بزرگ و همت های والا و طبع های بلند است، روح های بزرگ به فرهنگ آفرینی و تمدن سازی مدد می رسانند.

پژوهشگاه علوم انسانی با تکیه بر دانشمندان با فضیلت و مجموعه حرکت های دانشی و پژوهشی، بالقوه می تواند واسطه القاد بنا نهادن شالوده فرهنگ و نقش آفرینی در آینده تمدن این سرزمین کهن واقع شود، لازمه بزرگ ماندن روح، گذر از خرده بینی و جزئی نگری، داشتن سعه صدر و بلند طبعی و داشتن روحیه گذشت و اغماض عمیق، شکیبایی، خویش تن داری، صبر و حوصله است؛ همه ما مطمئن نظر داشته باشیم، تمدن با تعامل، تفاهم و همدلی، شکل می گیرد و با انگاره های دیگر سنخیت و مناسبت ندارد.

«خلل پذیر بود هر بنا که می بینی مگر بنای محبت که خالی از خلل است»

این چراغ محبت را روشن نگه داریم.

فرهنگ و تمدن؛ با عینیت یافتن بیرونی جهان درون ماست، چنانکه تمدن و فرهنگ اسلامی، بروز خارجی جهان درون رسول اکرم (ص) بود.

البته لازمه اتخاذ رهیافت تمدن سازانه و حرکت به سوی تحقق آن، باور جمعی ترجیح به اصالت گفتمان کار، کارمحوری و پرداختن به متن به جای حاشیه پردازی هاست.

۵. همه با هم باید زیرساخت ها و تمهیدات گوناگون اجرای برنامه را

فراهم سازیم و با کوشش مضاعف و همدلی بیشتر در تحقق سهم هر ساله برنامه اهتمام بورزیم، اگر موانعی هست با مشورت و تقویت ارکان نظام برنامه ریزی در دفع آن همت بگماریم. تقاضای ما این است که نهایت همکاری با دفتر نظارت و ارزیابی کمیسیون های ذی ربط شورای راهبردی نظارت به عمل آید.

۶. با نگاه پرورش و شکوفایی استعدادها به سرمایه های جوان تر جذب شده یا در حال جذب هیأت علمی بنگریم و با دادن نقش های مناسب در مسیر فعالیتهای برنامه مدار و رویکرد اخلاقی، آینده پژوهشگاه را تضمین بخشیم.

۷. از آنجایی که به زودی سامانه جامع و هوشمند پژوهشگاه مستقر خواهد شد، با استقرار سامانه پیشرفته و جامع پژوهشی، دسته جمعی به سوی فعالیتهای منظم، هم گرا و تولید اطلاعات نظام مند و تحقق سازمان هوشمند حرکت کنیم.

۸. طرح جامع اعتلای علوم انسانی، برجوشیده از قلب برنامه توسعه و یکی از مصادیق بارز فعالیت برپایه نظام ملی نوآوری است و اقدامی بزرگ برای ارتقا جایگاه ماندگار و آسیب ناپذیر پژوهشگاه و تبدیل آن به واقعیتی درخور شأن در سطح ملی است، از همه محققان و اعضای محترم هیأت علمی برای پیشبرد این طرح بزرگ و جامع مدد می طلبیم. این طرح ویژگی های منحصر به فردی دارد که از جمله آنها می توان به این موارد اشاره کرد:

۱. خاستگاه و منشأ این طرح، برآمده از اسناد بالادستی، اساسنامه پژوهشگاه و به ویژه برنامه توسعه پژوهشگاه است؛

۲. این طرح از منسجم ترین طرح ها برای خلق گفتمان تحول در علوم انسانی در چارچوب توصیه های مقام معظم رهبری در حوزه علوم انسانی است؛

۳. این طرح دغدغه دایه داران و بیدارگران و مصلحان جهان اسلام در ۱۵۰ سال اخیر را دربردارد و کار نیمه تمام گذشتگان را به سرانجام می رساند؛

۴. طرح کاملاً شبکه ای، مسأله مدار و با پشتوانه آخرین مطالعات جهانی و ملی تدوین شده است؛

۵. طرح از حیث راهبردی و پیوند میان نظریه و کاربرد و جامعیت و معطوف بودن به پیشرفت کشور، در تاریخ معاصر ایران و در میان کوشش های مشابه کل تاریخ پس از انقلاب اسلامی، بی بدیل و ممتاز است؛

۶. طرح کاملاً واقع گرایانه تدوین شده، هم متضمن آخرین یافته های دانش بشری و هم برجوشیده از مبانی دینی و فرهنگ بومی است؛

۷. این طرح، پشتوانه ای ماندگار و مکملی استوار برای مجموعه شورای تحول علوم انسانی و سازمان های دست اندر کار اصلاح نظام درسی و تحول برنامه های آموزشی علوم انسانی است و سرمایه ای ملی تلقی می شود؛

۸. این طرح زمینه ساز تحقق شبکه نخبگانی علوم انسانی در کشور است. با رویکرد بین رشته ای و با مشارکت نخبگان و سرآمدان پژوهشگاه و صاحب نظران تراز اول در سطح ملی تعریف شده است.

۹. این طرح می تواند به منزله واقعیتی پیش ران در عرصه پژوهش های حوزه وزارت متبوع محسوب شود و جایگاه پژوهشگاه را در سطح جهان اسلام نیز ارتقا بخشد و مایه غنی سازی برنامه

این طرح در میان رهیافت‌های موجود در حوزه علوم انسانی کشور (نظری‌گرایی محض بر مبنای چارچوب‌های نظری متعارف دنیا، نظری‌گرایی محض با اعتنا به دیدگاه‌های بومی، کاربردگرایی صرف و بر مبنای چارچوب‌های نظری متعارف دنیا، کاربردگرایی

راه میانه و متعادل را پی گرفته و با ابتنا بر نظریه نظام ملی نوآوری، جامع مزیت‌های همه رهیافت‌ها و به دور از کاستی‌های افراط و تفریطی هریک از آنها است لذا طرحی متمایز و واجد نوآوری است.

گزارش سفر استانی معاونت فرهنگی و اجتماعی پژوهشگاه به سیستان و بلوچستان

شیرآباد، خانه (پرورشگاه) کودکان گرفتار در دام مواد مخدر، مدارس حاشیه شهر چابهار و شرایط اسفبار زیستی و تحصیلی.

ب: دیدار با مسئولین سیاسی و محافل دانشگاهی مانند حضور در جلسه گردهمایی استادان دانشگاه سیستان و بلوچستان، حضور در نشست مشترک با دانشجویان دانشگاه، دیدار با استاندار سیستان و بلوچستان، شرکت در جلسه مشترک استانداری و مشاوران جوان فرمانداری‌ها و بخش‌داری‌ها؛ دیدار با اعضای شورای شهر زاهدان و مذاکره با فرماندار چابهار درباره طرح پژوهشی توسعه سواحل مکران.

گزارش تفصیلی این سفر از سوی معاونت فرهنگی و اجتماعی ارائه خواهد شد در ضمن یادآور می‌شود در پایان سفرهای استانی مرحله اول، نقش معاونت فرهنگی و اجتماعی در برنامه توسعه راهبردی پژوهشگاه و تاثیر آن بر طرح‌های پژوهشی، تدوین شده که در اختیار معاونت فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری قرار خواهد گرفت.

در فهرست سیاستگذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌های پنج ساله معاونت فرهنگی و اجتماعی پژوهشگاه یکی از نکات مورد تاکید، پیوند طرح‌های پژوهشی اعضای هیأت علمی با مسائل فرهنگی و اجتماعی در سطح ملی است. آشنایی مستقیم و مواجهه آشکار استادان پژوهشگاه با مؤلفه‌های انسانی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی استان‌های کشور، یکی از راه‌های عملیاتی کردن سیاست مذکور است. به همین سبب چند سفر استانی تا پایان ۱۳۹۴ در برنامه‌های معاونت فرهنگی قرار گرفته بود که در آبان‌ماه سال جاری به انجام رسید.

در مرحله اجرای سیاست‌های مرتبط با سفرهای استانی، گزینش استان‌ها و شهرها با توجه به میزان حساسیت آن‌ها در نهادهای تصمیم‌گیری و سیاستگذاری کشور صورت گرفت. برای نمونه، توجه به ظرفیت‌های توسعه در مناطقی که به سبب شکاف‌های قومی یا مذهبی مغفول مانده‌اند از اطراف این سفرهاست که از جمله آن‌ها، سیستان و بلوچستان است.

روز جمعه ۲۲ آبان ۱۳۹۴، هیأت اعزامی معاونت فرهنگی و اجتماعی پژوهشگاه علوم انسانی به شهر زاهدان سفر کرد. اعضای گروه بر اساس فعالیت‌ها و وظایف تعریف شده که در پی آمده است، طی یک نشست مقدماتی با استاندار سابق سیستان و بلوچستان در پژوهشگاه علوم انسانی، تعامل و گفتگوهای فرهنگی خود را با سطح مدیریت استان آغاز کرد:

- دکتر اشرف بروجردی (معاون محترم فرهنگی-اجتماعی / سرپرست گروه)

- دکتر نعمت الله فاضلی (عضو هیأت علمی پژوهشگاه علوم اجتماعی / متخصص برنامه‌ریزی شهری)

- دکتر فاطمه جان احمدی (عضو هیأت علمی دانشگاه الزهراء / استاد مدعو در دانشگاه سیستان و بلوچستان)

- دکتر سیروس نصرالله‌زاده (عضو هیأت علمی پژوهشگاه زبان‌شناسی / متخصص تاریخ و گویش‌های منطقه و میراث فرهنگی)

- دکتر زهرا حیاتی (عضو هیأت علمی پژوهشگاه ادبیات / رئیس پژوهشگاه فناوری سازی در علوم انسانی و اجتماعی).

- منوچهر صابر (کارشناس ارشد فرهنگی / مدیر اجرایی سفرهای استانی در معاونت فرهنگی و اجتماعی).

گروه اعزامی معاونت فرهنگی و اجتماعی پژوهشگاه در دو برنامه کلی حضور یافتند:

الف: بازدید از زندگی شهری یا مراکزی که بازتاب دهنده آسیب‌های اجتماعی هستند، مانند مرکز بازپروری زنان معتاد در

گزارشی از نشست «پروژه فعل الهی» در پژوهشگاه

به همت پژوهشکده حکمت معاصر، اولین نشست از سلسله نشست‌های درآمدي بر فلسفه دین با عنوان «گزارشی از پروژه فعل الهی» در روز شنبه ۲۳ آبان ۹۴، با سخنرانی دکتر رسولی‌پور رئیس دانشکده ادبیات دانشگاه خوارزمی، در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی برگزار گردید.

در این جلسه، دکتر رسولی‌پور ابتدا بحثی مقدماتی درباره الهیات شک‌باورانه (Skeptical Theism) و خداآوری باز یا گشوده (Open Theism) مطرح کرد و بعد از آن به تفصیل از پروژه فاعلیت الهی (Divine Action) صحبت کرد. وی تأکید کرد که این مبحث بیشتر به منظور معرفی است و چندان وارد جزئیات نمی‌شود. همچنین اذعان داشت این سه بحث را از داغ‌ترین و مهم‌ترین مباحث روز فلسفه دین در دنیا دانست که بنیاد تمپلتون، مهم‌ترین بنیاد سرمایه‌گذاری در حوزه پژوهش‌های دینی در آمریکا، بر روی آنها سرمایه‌گذاری کرده است.

وی در توضیح خداآوری باز گفت: که در این رویکرد از باز بودن علم خداوند بحث می‌شود. این دیدگاه در تقابل با دیدگاه کلاسیک است که علم خداوند را مطلق و جامع می‌داند. ویلیام هسکر (William Hasker) در سال ۱۹۸۹ کتابی تحت عنوان «خدا، زمان و دانش» (God, Time and Knowledge) منتشر کرد که پس از آن در نقد و تأیید آن مقالاتی منتشر شد. توماس فلینت (Thomas Flint) در کتاب خود تحت عنوان «مشیت الهی» یا «علم الهی» (Providence Divine) دیدگاه ویلیام هسکر را رد می‌کند. از جمله افراد شاخص این حوزه می‌توان به ریچارد سونین برن (Richard Swinburne) نیکولاس ولترسترف (Nicholas Wolterstorff) و پیتِر فن این‌ویگن (Petr van Inwagen) اشاره کرد.

بحث دومی که مطرح شد، الهیات شک‌باورانه بود. در الهیات شک‌باورانه نوعی تواضع معرفتی وجود دارد مبنی بر اینکه علم ما علم جامعی نیست و به حکمت همه افعال خداوند به‌ویژه افعال او در قبال شرور علم نداریم. از این روی نمی‌توانیم درباره آنها به درستی داور

کنیم. دکتر رسولی‌پور در ادامه، افزود: منشأ این بحث با مقاله‌ای که ویلیام رو (William Rowe) در سال ۱۹۷۹ تحت عنوان «مسئله شر و برخی انواع خداآوری» (The Problem of Evil and Some Varieties of Atheism) نوشت، آغاز شد. در این مقاله، ویلیام رو بحث شر قرینه‌ای را مطرح کرد. همزمان با بحث شر قرینه‌ای مسئله شر وجودی مطرح می‌شود. در پی آن استفان وایکسترا (Stephen Wykstra) در سال ۱۹۸۴ در مقاله‌ای با عنوان «مانع هیومی استدلال‌های قرینه‌ای برگرفته از رنج» (The Humean Obstacle of Evidential Arguments from Suffering) به مسئله شر قرینه‌ای پاسخ می‌دهد. از جمله افراد شاخصی که در حوزه یاد شده قلم زده‌اند می‌توان به ویلیام آلستون، ویلیام هسکر، آلون پلنتنگ، مایکل ری (Michael Rea)، ویلیام رو، بروس راسل و پیتِر فن این‌ویگن اشاره کرد.

دکتر رسولی‌پور پس از این مرور اجمالی بر دو بحث قبلی، وارد بحث اصلی این نشست شد و پروژه فعل الهی را معرفی کرد. وی گفت: فعل الهی پروژه‌ای ۱۵ ساله است که رصدخانه واتیکان (the Vatican Observatory) و مرکز علوم و الهیات دانشگاه برکلی کالیفرنیا (The Center for Theology and the Natural Sciences (CTNS) in Berkeley) طی سال‌های ۱۹۸۸ تا ۲۰۰۳ آن را پیش برده‌اند. دو شخصیت مهم این پروژه رابرت راسل (Robert Russell) (مقاله، فیزیکدان و کشیش) و جورج کوی (George Coyne, SJ) (کشیش و اختر فیزیکدان) در گفتگوهای با نانسی مرفی (Nancy Murphy) و ویلیام ستگر (William Stoeger) به بحث فعل الهی پرداختند. این گروه، از راهنمایی‌های بزرگانی از حوزه علم و دین همچون ایان باربور، آرتور پیکاک و جان پوکینگهون استفاده کردند. کیفیت علمی این پروژه به قدری بالاست که روش‌شناسی آن، به تنهایی قابل تأمل است و برای پژوهشگران این حوزه می‌تواند بسیار آموزنده باشد. پروژه فاعلیت الهی در قالب سلسله کنفرانس‌هایی با حضور اندیشمندان مختلف در موضوعات علمی زیر برگزار

شده است:

- (۱) جهان‌شناسی کوانتوم و قوانین طبیعت (برگزار شده در سال ۹۲ در رم)؛
- (۲) آشوب و پیچیدگی (برگزار شده در سال ۹۴ در برکلی کالیفرنیا)؛
- (۳) تطور زیست‌شناختی (برگزار شده در سال ۹۶ در رم)؛
- (۴) عصب‌شناختی (برگزار شده در سال ۹۸ در لهستان)؛
- (۵) مکانیک کوانتوم (برگزار شده در سال ۲۰۰۰ در رم)؛

از مهم‌ترین اهداف این پروژه اصطلاح‌شناسی واژگانی می‌توان به مواردی مانند قوانین طبیعت، مداخله‌گرایی، نامداخله‌گرایی، سازگاری، ناسازگاری و حکم الهی اشاره نمود. نتایج بحث‌ها و کنفرانس‌ها را می‌توان در شش محور نام برد: (۱) سازمان‌دهی واژه‌ها و اصطلاحات؛ (۲) نمایش برخی از مهارت‌های تحقیق؛ (۳) طبقه‌بندی روشن دیدگاه‌های رقیب در موضوع فعل الهی؛ (۴) تشخیص تأثیر باورها و طبایع الهیاتی و فلسفی فعل الهی؛ (۵) بیشینه‌سازی کشش بین دین و علوم طبیعی؛ (۶) تولید انبوهی از نگره‌های قابل استناد در فعل ارادی الهی.

در بخش سازمان‌دهی واژگان چند بحث کلیدی مطرح شده است:

(الف) زبان‌شناسی دینی؛ اینکه عباراتی چون «فعل الهی» و «قصد الهی»، ظاهری و لفظی است یا استعاره‌ای و تمثیلی؟

(ب) توجه به معنای فعل الهی و تمایز دو اصطلاح فعل الهی عام و فعل الهی خاص؛ فعل الهی عام (General Divine Action)، به این معناست که خلقت اولیه جهان و بقای همه واقعیات خارجی تا جاییکه فرض هیچ مقصد و مشیت الهی یا هدف خاصی را ضروری ندانیم. فعل الهی خاص (Special Divine Action)، به این معناست که قصد و مشیت الهی را در زمان یا مکانی خاص، و یا احتمالاً در همه زمان‌ها و مکان‌ها در نظر داشته باشیم. در این پروژه آنچه مورد نظر است فعل الهی خاص است.

(پ) توجه به تمایز نامداخله‌گرایی و

مداخله‌گرایی؛ براساس یک روایت از فعل الهی خاص که مطابق با ساختارهای تعبیه شده در طبیعت باشد، یک فعل الهی خاص «مداخله‌جویانه» با نظم و چارچوب درون طبیعت مطابق خواهد بود؛ در حالی که فعل الهی خاص «مداخله‌جویانه»، با نسخ، تعلیق و غفلت از نظم ساختار موجود در طبیعت همراه خواهد بود. (به اعتقاد برخی مواردی مثل برخاستن مسیح از قبر، از مصادیق مداخله‌جویی بی‌نظیر و به ندرت خدا تلقی می‌شوند).

توجه به بحث سازگاری یا ناسازگاری (حتمیت/اختیار) که به مسأله اختیار انسان در جهان وضوح می‌بخشد. سه وجه برای این بحث ذکر شده است:

دعاوی (نا)سازگاری انسانی - فیزیکی که در آن، اختیار انسان (نا)سازگار با حتمیت/جبر فیزیکی است.

دعاوی (نا)سازگاری انسانی - الهیاتی که در آن، اختیار انسان (نا)سازگار با حتمیت/جبر الهی است.

دعاوی (نا)سازگاری خدا - فیزیکی که در آن، اختیار انسان (نا)سازگار با حتمیت/جبر فیزیکی است.

وجه سوم قطعیت در پروژه فعل الهی مقصود است، یعنی، ناسازگاری مفروض می‌گیرد که قطعیت فیزیکی مستلزم عدم امکان فعل الهی خاص نامداخله‌جویانه است و سازگاری مفروض می‌گیرد که فعل الهی خاص غیرمداخله‌جویانه، تعارضی با قطعیت یا عدم قطعیت فیزیکی ندارد.

توجه به بحث قوانین طبیعت؛ آیا قوانین طبیعی صرفاً شأن توصیفی دارند؛ به این معنا که صرفاً بیانگر نظم و انتظام موجود در طبیعت، ارتباطات، حوادث و روندها هستند. یا قوانین طبیعی، شأن هستی‌شناسانه دارند؛ به این معنا که به اصول مستقل هستی‌شناسانه اشاره دارند و تمام توصیفات یاد شده را به مرجع هستی ارجاع می‌دهند.

توجه به «الگوهای خداواری»؛ در پروژه فاعلیت الهی از میان انواع الگوهای خداواری به منظور دوری از طولانی شدن بیش از حد پروژه، به سه نوع الگوی خداواری توجه شده است:

(۱) همه‌خدایی (Pantheism) که بر اساس

آن خداوند بدون خلق کامل نیست و می‌تواند با جهان تغییر کند.

(۲) خداواری شخص‌انگاران (Personal theism) که بر اساس آن خداوند بدون خلق کامل است و خداوند می‌تواند همراه با تغییر جهان تغییر کند.

(۳) خداواری کلاسیک (Classical theism) که بر اساس آن خداوند بدون خلق کامل است و با تغییر جهان تغییر نمی‌کند.

دکتر رسولی‌پور در بخش پایانی سخنرانی خود اشاراتی به دیدگاه‌های رقیب و طرفداران آنها در فعل خاص الهی کرد که در پروژه مطرح شده است. در ابتدا دو دیدگاه اصلی مطرح می‌شود: (۱) دیدگاه غیرعینی (وایلدمن (Wildman)، دریس (Drees) و دیویس (Davis)) و (۲) دیدگاه عینی. ذیل دیدگاه عینی، دو دیدگاه وجود دارد: (۱) سازگار با قوانین (از طرفداران آن می‌توان از جمله به پیکاک و کلیتون اشاره کرد)، (۲) ناسازگار با قوانین؛ نزاع این دو گروه بر سر موضوع علیت است. ذیل گروه دوم، چهار دیدگاه وجود دارد: (۱) تخمینی (پوکینگهون طرفدار این دیدگاه است)؛ (۲) توصیفی (راسل و مرفی طرفدار این دیدگاه هستند)؛ (۳) هستی‌شناسانه (افرادی چون تریسی و الیس (Ellis) طرفدار این دیدگاه هستند)؛ (۴) هستی‌شناسانه قوی (این رویکرد طرفداری در میان متخصصان پروژه فعل الهی ندارد).

برخی منابع ارائه و مطالعه بیشتر درباره خداواری باز:

- William Hasker (1989), *God, Time, and Knowledge*, Cornell University Press.
- William Hasker (2004), *Providence, Evil, and the Openness of God*, Routledge.
- Gregory A. Boyd (2001), *Satan and the Problem of Evil: Constructing a Trinitarian Warfare Theodicy*, Intervarsity.
- Clark Pinnock, Richard Rice, John Sanders, William Hasker, David Bassinger (1994), *The Openness of God*, Intervarsity.

- R. K. McGregor Wright (1996), *No Place for Sovereignty: What's Wrong with Freewill Theism*, Intervarsity.
- Thomas Flint (1998), *Divine Providence*, Cornell University Press.

برخی منابع ارائه و منابعی برای مطالعه بیشتر درباره الهیات شک‌باورانه:

- William Rowe (1979), "The Problem of Evil and Some Varieties of Atheism" *American Philosophical Quarterly*, 16: 335-41
- Wykstra, Stephen J. (1984), "The Humean Obstacle to Evidential Arguments from Suffering: On Avoiding the Evils of Appearance." *International Journal for the Philosophy of Religion*, 16.2: 73-93.
- Trent Dougherty and Justin P. McBrayer (eds.) (2014), *Skeptical Theism: New Essays*, Oxford University Press.

برای مطالعه بیشتر درباره فاعلیت الهی:

- Wesley Wildman (2010), "The Divine Action Project, 1988-2003", *Theology and Science*, June.
- Nicholas Saunders (2002) *Divine Action and Modern Science*, Cambridge Univ. Press.
- Trade A. Smedes (2004), *Chaos, Complexity, and God: Divine Action and Scientism*, Leuven, Paris, and Dudley Mass.: Peeters.
- Christoph Lameter (2006), *Divine Action in the Framework of Scientific Thinking: From Quantum Theory to Divine Action*, Newark, Calif.:

«جامعه‌شناسی سیاسی وهابیت در عربستان»

گزارشی از سلسله جلسات هفتگی پژوهشکده نظریه‌پردازی سیاسی و روابط بین‌الملل

گزارش سی و پنجمین

نشست نظام سیاسی اسلام

سی و پنجمین جلسه از سلسله جلسات هفتگی پژوهشکده نظریه‌پردازی سیاسی و روابط بین‌الملل، با موضوع «جامعه‌شناسی سیاسی وهابیت در عربستان» در روز سه‌شنبه نوزدهم آبان در سالن اندیشه پژوهشگاه برگزار گردید.

در ابتدای جلسه یکی از اعضای پژوهشکده با بیان دو مقدمه به طرح مسئله پرداختند. اول اینکه از جامعه‌شناسی سیاسی چه مقصودی داریم، دوم دلایل مهم پرداختن به این موضوع (جامعه‌شناسی سیاسی وهابیت در عربستان) چیست؟ جامعه‌شناسی از دیدگاه گروهی مربوط به بحث منازعات طبقاتی است، و از دیدگاه گروهی دیگر معتقدند که جامعه‌شناسی سیاسی مربوط به بررسی پدیده‌ها در مناسبات قدرت است و عده‌ای نیز معتقدند جامعه‌شناسی سیاسی به مشروعیت سیاسی توجه دارد. می‌توان گفت که هر سه دیدگاه قابل تصور است. وهابیت به‌عنوان یک جریان فکری در چند عنصر اصلی می‌توان مورد بررسی قرار گیرد. یکی در مقوله مشروعیت‌زایی این جریان یا مشروعیت بخشی قدرت است. در بعد دیگر مسئله هویت بخشی و ملت‌سازی است و اینکه وهابیت در موضع قدرت در چه موقعیتی است نیز راه مسئله دیگری است.

اهمیت مسئله جامعه‌شناسی وهابیت این است که امروزه وهابیت ظهور و بروز پیدا کرده و به شدت جنبه‌های خشونت‌آمیز را در سطح منطقه شاهد هستیم. خود این مسئله مهم است چرا وهابیت به این سمت سوق داده شده؟ آیا این حرکت از سوی وهابیت جدید است؟ یا سابقه دیرینه‌ای دارد؟ در اینجا نقش عربستان در جهان اسلام هم مهم است. عربستان در چند دهه اخیر در جهان تسنن ساداتی پیدا کرده از جهت خادم‌الحرمین بودن، بالطبع این سادات با وهابیت هم ارتباط پیدا می‌کند. ظاهراً خود این سادات سعودی‌ها هم مهم است. مسئله دیگری که اهمیت دارد این است که چیزی که ما شاهدان هستیم این است که دنیای مدرن با وهابیت مشکلی ندارد و عکس‌العمل تندی از سوی وهابیت نشان نداده است یا ساز و کارهای وهابیت را مورد تحدید قرار نداده است. این خود سوال برانگیز است و می‌توان گفت که رابطه هویتی میان وهابیت و اندیشه مدرن یا غرب برقرار است که علیه آن عکس‌العمل تند نشان نمی‌دهد یا اینکه مسئله تاکتیکی است. دلیل دیگر می‌توان مشاهداتی مربوط به حج امسال در مکه و مدینه باشد. خصوصاً در مکه مردمی که با آنها در تماس بودیم نوع رفتارشان و حضور پر رنگ وهابیت در این رفتارها برای من بحث برانگیز بود خصوصاً لحظه خروج از منا و ورود به شهر عکس‌العمل معمولی بود و هیچ تغییری در رفتار مردم وجود نداشت. در مراکز مذهبی هم همینطور بود. احساس

می‌شود که این قضیه با وهابی‌گری ارتباطی دارد و شاید بتوان از این زاویه این قضیه را مطرح کرد.

یکی دیگر از اساتید بیان کرد: از بدو اسلام دو جریان شیعی و تسنن داشتیم. وهابیت چیز سومی بود که پدید آمد و در تاریخ اسلام سابقه‌ای نداشته است؛ این هم بحث علمی دارد، هم بحث سیاسی و هم بحث اجتماعی. حتی اختلاف بین شیعه و سنی با تمایزاتی که بین وهابیت و مسلمانان بوده اینگونه نبوده است. یعنی شیعه و سنی با اختلاف در کنار هم زندگی می‌کنند ولی وهابیت همه چیز دارد و اختلافات را به همه عرصه‌ها کشانده است و از وقتی متولد شده همیشه مسئله بوده است، از عوارض آن بعضی خشونت‌ها، قدرت‌ها و رفتارهای سیاسی است. وهابیت از سیصد سال گذشته دائماً مسئله بوده است و اکنون نیز با مطرح شدن مسئله‌ای مثل داعش وهابیت دو مسئله خواهد شد. خود وهابیت در تاریخ اسلام مثل و ماندنی نداشته و جهان اسلام با آن درگیر است.

چیزی که در مردم عربستان شاهد آن بودیم یک دیانت فردی شده در عربستان بود که هیچ ظهور و بروزی در عرصه جامعه و سیاست ندارد و تنها در بعضی رفتارها مشاهده و ظهور و بروز مذهبی فقط در مکان‌های مذهبی مثل مساجد دیده می‌شود. خارج از این مکان‌ها هیچ گونه ظهور و بروزی وجود ندارد. حتی بسیاری از مساجد تاریخی تخریب شده است که این خیلی مهم است از طرف دیگر مساجدی ساخته شده که کاملاً مدرن و با تجهیزات هستند. سعی بسیار شده که بسیاری از نمادهای دینی حتی در مساجد انجام نشود مثلاً نام پیامبر (ص) همراه با صلوات نمی‌باشد. گرایش بی‌احترامی و بی‌حرمتی نسبت به مساجد تاریخی در آن وجود دارد که نوعی تقدس‌زدایی از مساجد محسوب می‌گردد. خوابگاه بودن مساجد یک نمونه از بی‌احترامی سعودی‌هاست. یعنی اندازه‌ای که خوابگاه بودن نمود دارد عبادتگاه بودن مساجد نمود ندارد. پیامد این تقدس‌زدایی این است که قدرت خیلی راحت توانسته سلطه مقتدرانه پیدا کند. پرسش این است که چه چیزی در فردی شدن دیانت نقش داشته است؟ پاسخ این است که وهابیت در فردی شدن دیانت در عربستان بسیار موثر بوده، مضافاً اینکه علاوه بر فردی شدن دیانت وهابیت در یک نوع ملت‌سازی و دولت‌سازی نیز نقش داشته است. حاکمیت جدید در عربستان تا جایی است که پژوهشگران غربی از آن به عربستان مدرن یاد می‌کنند.

یکی دیگر از اعضا متذکر گردید که وجه مسأله‌ساز بودن وهابیت در این بحث روشن نیست و کمتر از نگاه جامعه‌شناسی سیاسی به موضوع توجه شد و رد ضمن دیانت فردی شده بیشتر آلت دست قدرت است یا دیانت سیاسی شده؟ ظاهراً دیانت سیاسی شده بیشتر مطمع نظر قدرتمندان است. به این نکته نیز باید توجه کرد که چگونه یک عقیده از سویی دیانت را

فردی می‌کند و از سوی دیگر در ملت‌سازی نقش دارد.

در این‌باره توضیح داده شد که دیانت وقتی فردی می‌شود آلت دست قرار می‌گیرد و وسیله‌ای برای سیاست می‌گردد و به دیانت سیاسی شده تبدیل می‌شود. بنابراین دیانت سیاسی شده روی دیگر دیانت فردی شده است. اما وجه فردی شدن دیانت آن است که انسان تربیت شده وهابی تنها است و با کسی نمی‌تواند ارتباط برقرار کند چرا که شرک محسوب می‌شود، حتی عقاید دینی خود را نمی‌تواند بروز دهد زیرا معتقد است یکی از مظاهر شرک می‌باشد. از این رو تقدس‌زدایی ایجاد می‌شود که یکی از جنبه‌های وهابیت است برای مثال کاری برای فرد فوت شده نمی‌کنند و فقط تحویل کارگر قبرستان می‌شود، حتی محل قبر را نیز مشخص نمی‌کنند زیرا اعتقاد دارند که یکی از مصادیق شرک است.

دیگر عضو این نشست علمی به جنبه‌های استفاده ابزاری از دین توسط جریان‌های افراطی وهابی، یهودی و نیز پیروی محض جامعه وهابی از رأس قدرت اشاره کردند در پایان نشست دربارهٔ جریان‌شناسی احیای اسلامی و نسبت آن با سلفی‌گری در گذشته و حال عربستان به تفصیل مطالبی ذکر شد.

گزارش سی و ششمین

نشست نظام سیاسی اسلام

پژوهش‌کننده نظریه‌پردازی سیاسی و روابط بین‌الملل سی و ششمین جلسه از سلسله نشست‌های علمی نظام سیاسی اسلام با موضوع جامعه‌شناسی سیاسی وهابیت در عربستان را روز سه‌شنبه مورخ ۲۶ آبان ۹۴ برگزار کرد. در ابتدای نشست یکی از اساتید، با مروری به مسائل مطرح شده در جلسه قبل، چهار دسته مسئله را مجدداً مطرح کرد و گفت: اولین مسئله خاستگاه اجتماعی وهابیت و تعاملی است که وهابیت با این خاستگاه دارد؛ به نظر می‌رسد وهابیت مناسبتی با جامعه عربستان دارد که همین مناسبت‌ها باعث شده که وهابیت در چنین جایی پاگیر شود. دومین مسئله دیدن وهابیت در مناسبات قدرت سعودی و نظام بین‌الملل است. مسئله سوم، مناسبت این جریان فکری با نظام اندیشگی فرهنگی-سیاسی غرب است. آیا می‌توان نسبتی بین وهابیت و دنیای جدید غرب برقرار کرد؟ آیا مشابهت و تفاوتی بین آنها وجود دارد؟ مسئله آخر بررسی نسبت وهابیت با انقلاب اسلامی و تشیع است که به صورت عام‌تر نسبت وهابیت با مذاهب اسلامی قابل بحث است.

اما دربارهٔ خاستگاه اجتماعی وهابیت مطرح شد که اگر مکه را به‌عنوان نماد عرب جاهلی آن زمان در نظر بگیریم، باید گفت که به علت وجود تعلقات و بافت فرهنگی عقیدتی خاصی هویت فرهنگی عرب جاهلی با وهابیت نسبت برقرار کرده است. عرب جاهلی و وهابیت همدیگر را در قرن ۱۲ پیدا کرده‌اند و وارد یک داد و ستد شده و باعث پویایی یکدیگر هم شده‌اند. از این جهت به نظر می‌رسد فهم هویت عرب جاهلی بسیار مهم است. آنچه از مکه قبل از اسلام سراغ داریم آن است که این شهر فارغ از

یک مدنیت سیاسی بوده و چنین مدنیتی در آن شکل نگرفته است. به نوعی می‌توان گفت حکومتی در مکه حکم‌فرما نبوده و شاید بتوان گفت نوعی نظام آنارشستی در مکه غالب بوده است. مردم در مکه همدیگر را تحمل می‌کردند. در مکه بیش از آنکه گرایش هویتی به مدینه و طائف باشد به نجد است.

علاوه بر این می‌دانیم که عرب جاهلی به شدت بت‌پرست بود و این بت‌پرستی در خود مکه بیشتر از سایر جاها بوده است. بت‌پرستی با نوعی فردیت جاهلی قرین است. فردیت نوعی خودپرستی است و خودپسندی یعنی کسی جز من حیثیت ندارد. این عدم حیثیت دیگری اگر بخواهد ظهور کند در آیین بت‌پرستی ظهور می‌کند. همین خصلت باعث شد که مدنیت سیاسی شکل نگیرد و مکه به‌وسیله شیوخ اداره شود. در عین حال هیچ‌کس هم پای‌بند به قانون نبوده است در واقع قانونی نبوده تا کسی به آن پای‌بند باشد. رفتارها مبتنی بر عدالت نبود. مثلاً اگر از یک قبیله فردی را از قبیله دیگری می‌کشت قبیله دوم به قبیله اول حمله و آنها را تارو مار می‌کرد. خصیصه دیگر عرب جاهلیت تجارت است که اساس کار مردم مکه بود که به‌واسطه مراسم حج مرکز مهمی برای فروش کالا پدید آمده بود و بازارهای مهمی داشت. تجارت برای عرب جاهلی مکه از همه چیز مهم‌تر بود، همه چیز به گونه‌ای بود که این تجارت به‌هم نخورد و قطع نشود.

در این فضا با ورود اسلام بت‌پرستی کنار زده شد اما فردیت در عرب جاهلی باقی ماند و منتقل شد. بعد از اسلام هویت عرب جاهلی مجالی برای بروز و ظهور و ورود به عرصه سیاست و تکیه‌های اجتماعی پیدا نمی‌کند و این وضعیت همین گونه ادامه پیدا می‌کند و لذا مکه هیچ‌گاه به‌صورت پایتخت سیاسی خلفا قرار نگرفته است. این فضا ادامه دارد تا قرن هفتم که ابن تیمیّه ظهور می‌کند مطالبی را که مطرح می‌کند به‌نظر می‌رسد با جامعه جاهلی عرب هم‌سویی دارد. البته همین مکتب ابن تیمیّه آن زمان پا نمی‌گیرد و چند قرن می‌گذرد تا در عربستان شخصی پیدا می‌شود و علاقه به ابن تیمیّه پیدا می‌کند. این است که می‌بینیم عرب جاهلی بعد از اسلام در قرن دوازدهم در تاسیس دولت، ملت مشارکت می‌کند. این امر در اثر تعامل ابن وهاب با ابن سعود بوجود آمد. دولت، ملت جدیدی با چنین بافت فرهنگی که در جوهره آن فردیت جاهلی عربی نهفته است، شکل می‌دهد. این وهابیت بود که توانست فرهنگ عرب جاهلی را بازخوانی و بازتولید کند و ملت و دولت جدیدی را شکل دهد. وهابیت توانست بسیج توده‌های عرب عربستان را شکل دهد و با ائتلافی که با آل سعود داشت در اختیار آل سعود قرار دهد. به نظر می‌رسد که وهابیت در واقع یک نوع هم‌سخنی با عربستان داشته است. زبان مردم سرزمین شده و حرف دل آنها را زده است. با این هم‌سخنی اقبال هم پیش می‌آید.

در ادامه یکی از اساتید، نکاتی را در نقد بحث مطرح شده بیان کردند. اول اینکه مسئله عربستان جامعه واحدی نیست دو یا سه کشور بودند که عربستان فعلی را شکل دادند؛ منطقه نجد، حجاز و یمن در واقع سه کشور تبدیل به یک کشور شده است. حجاز محل نشر و نمای وهابیت نبوده و وهابیت در قرن ۱۲ در نجد شکل گرفته است و مسائل حجاز ربطی به مسائل وهابیت ندارد. جنوب عربستان نیز یمنی هستند که جزء عربستان شده است. اگر منظور از عرب جاهلی در اینجا اعراب بادیه‌نشین باشد شامل

حجاز و مکه نمی‌شود. عرب جاهلی را نمی‌توان با فضای مکه یکسان گرفت. فضای مکه هیچ وقت این‌طور نبوده که از مدنیت سیاسی خالی باشد. دومین مطلب مربوط به بحث فردیت است، منظور از فردیت چیست؟ انسان در جمع و در وابستگی کامل به محیط به دنیا می‌آید و البته در مسیر آزاد شدن قرار دارد و هر روز فردیت خود را بیشتر درک می‌کند. این فردیت در یک فضای حاکمیت قانونی درک می‌شود و فرد احساس فردیت می‌کند. در یک حاکمیت قانونی است که مفهوم آزادی، تساوی، فردیت معنا پیدا می‌کند. درواقع نیل به فردیت و درک آن، خود نشانه مدنیت سیاسی می‌باشد.

نسبتی که بین عرب جاهلی و ابن تیمیه برقرار می‌شود هم جای سؤال دارد. مبنای آن چیست و بعد از ۷ قرن چگونه این نسبت بوجود می‌آید؟ ابن عبدالوهاب سالیان متمادی را در عراق تحصیل کرده، حدود چهار یا شش سال هم در اصفهان سکونت کرده و جامعه‌شناسی مردم ایران و روحیات مردم ایران را درک کرده است. آیا می‌توانیم نسبتی بین او و ایران برقرار نکنیم؟

یکی دیگر از اساتید بیان داشتند: عربستان از سه منطقه یا به عبارتی از چهار منطقه تشکیل شده است منطقه شرقیه، منطقه‌ای است که از لحاظ مذهبی و اقتصادی مجزا شناخته می‌شود. بحرین که نزدیکی زیادی با منطقه شرقیه دارد، منطقه نجد که دولت سعودی اصالت نجدی دارد و از نجد به پا خواسته و بر گفتمان شیعی شرقیه تسلط یافته است. پیوند وهابیت و آل سعود در شکل‌گیری دولت سعودی بسیار اهمیت دارد. نقش علمای وهابی و تعامل آنها با آل سعود در این جا مهم است. علمای سعودی کمتر در حوزه سیاست وارد شده‌اند. سیاست و دین از نظر هویتی فاصله‌ای ندارند ولی بین عمل سیاسی و عمل دینی فاصله ایجاد شده است.

گزارش سی و هفتمین جلسه نظام سیاسی اسلام

پژوهشکده نظریه‌پردازی سیاسی و روابط بین‌الملل روز سه‌شنبه مورخ ۳ آذرماه ۹۴ سی و هفتمین جلسه از سلسله نشست‌های نظام سیاسی اسلام را با موضوع جامعه‌شناسی سیاسی وهابیت در عربستان را برگزار کرد.

سخنران جلسه در ادامهٔ مبحث دوجلسهٔ قبل به محور سوم بحث یعنی نسبت تفکر وهابیت با فرهنگ و سیاست غرب مدرن پرداخت. تعاملاتی در سطح منطقه و بین‌الملل بین وهابیت و دنیای غرب وجود دارد و به هر حال نوعی تسامح یا مماشات وجود میان این دو را شاهد هستیم؛ گویی نزاعی بین وهابیت و دنیای غرب دیده نمی‌شود و رابطه خیلی خوبی با هم دارند. البته وهابیت را در عربستان به نیروهای افراطی و معتدل تقسیم می‌کنند. جریان افراطی را می‌گویند منتقد غرب است که ظهور و بروز برجسته‌ای ندارد اما آیا سنخیتی بین اردوگاه وهابی و غربی وجود دارد؟ این سنخیت از چه جنسی است؟ فرهنگی یا سیاسی است؟ به نظر

می‌رسد نوعی تعلقات و سنخیت عقیدتی و اخلاقی بین وهابیت و مذهب پروتستان وجود دارد، خصوصاً که وهابیت در ساحت سیاست ورود پیدا نمی‌کند.

وجه تشابه بین این دو این است که در انسان‌شناسی پروتستان انسان تنهاست و هیچ کس و هیچ چیزی به او کمک نمی‌کند و خود به تنهایی کارهای خود را انجام می‌دهد این انسان‌شناسی در وهابیت نیز دیده می‌شود. با این تفاوت که در پروتستان بر خلاف انسان‌شناسی فردگرایانه به کار عقلانی به مثابه تکلیف می‌نگرد، در نتیجه در این جامعه پویایی دیده می‌شود. لذا انسان‌شناسی وهابی در عربستان باعث می‌شود افراد تن پرور و بی‌کار بار می‌آیند، برایشان شغل اهمیتی ندارد و وابسته به پادشاه و دریافت‌های دولت هستند، تلاش و کوشش در چنین جامعه‌ای دیده نمی‌شود. ولی چون جوهرهٔ هر دو فردگرایانه است قربت بین وهابیت و فرهنگ غربی شکل می‌گیرد. از این رو، دنیای مدرن خود را در تعارض با وهابیت نمی‌بیند.

در ادامه این سوال مطرح شد که آیا تسامحی که بین وهابیت و غرب است کل غرب را شامل می‌شود یا بخش‌هایی مربوط به فرهنگ پروتستان را شامل می‌شود؟ این ارتباط چگونه جنبه سیاسی پیدا می‌کند؟ در پاسخ بیان شد که پروتستان به اندیشهٔ مدرن نزدیک‌تر است تا کاتولیک. چون در پروتستان برخلاف کاتولیک، فردیت و تنهایی پذیرفته شده و جزو عقاید مربوط به این فرقه است. غالبیتی که وجود دارد به دلیل نزدیکی پروتستان با اندیشه مدرن یا همان فردیت است. به نظر می‌رسد غلبه با پروتستان است اگر کاتولیک‌ها حضور دارند در ساحت سیاسی و نه عقیدتی است ولی حضور پروتستان در هر دو است. این امر در انسان‌شناسی وهابی وجود دارد یعنی فردیت نوعی امر پذیرفته شده است و در تثبیت قدرت حاکم آل سعود، وهابیت نقش پررنگی دارد.

در ادامه دیگر عضو جلسه اضافه کرد یک مبنای مشترک فردیت بین مدرنیته و پروتستان‌تسم وجود دارد. همین مسئله باعث می‌شود که رابطهٔ بهتری از لحاظ سیاست داشته باشند چیزی که ما از فردیت مدرن می‌دانیم سه ویژگی است که عبارتند از استقلال، آزادی و اصالت. که هر سه این ویژگی به امری خارج از وجودش نسبت داده می‌شود. یعنی همه چیز مباح است، یعنی من تصمیم گیرنده هستم، من مختارم. اما آنچه که در تفکر وهابیت است مبتنی بر تکلیف است و کمتر به سمت فردیت مدرن پیش می‌رود و به ظاهر ماهیت متفاوتی دارد.

یکی از حضار ادامه می‌دهد چیزی که ما از وهابیت می‌شناسیم یک جنبش و مذهب اجتماعی است، مذهب تکلیف محور در حوزه اجتماعی است. وقتی می‌گوییم وهابیت یک جریان احیای گرایانه است، احیا در محیط جامعه انجام می‌شود. مذهبی کاملاً خدامحور و احیاگر سنت گذشته است. اینها تفاوتش با فرهنگ غرب بسیار زیاد است. در حوزهٔ سیاسی و ایدئولوژیک سه عنصر تکفیر، هجرت و جهاد همه اجتماعی هستند. وهابیت هجرت به جامعه مومنین را مطرح می‌کند، تکفیر را نسبت به مظاهر مخالف جامعه پیامبر(ص) انجام می‌دهد و جهاد را امری جمعی می‌داند که باید امام مسلمین نظر دهد و مبتنی بر مشروعات دینی باشد. برای مثال مدل داعش مدلی است که هیچ کشوری از آن دفاع نمی‌کند و جهاد را شخصی می‌نماید

این شخصی شدن جهاد به بازگشت جامعه مدنی اشاره دارد. در اینجا فردیت معنا ندارد و در جامعه است که فرد هویت پیدا می‌کند. در این صورت وهابیت متکثر می‌شود.

جمع‌بندی یکی دیگر از اساتید این بود که بحث از فردیت کارگشا نخواهد بود. چون برداشتها از فردیت متفاوت است و تمرکز روی کلمه فردیت شاید ما را به جایی نرساند. بحث را می‌توان در جهت کلی‌تری مطرح کرد که آیا نسبتی بین جهان غرب و وهابیت وجود دارد؟ سیاست تکفیر در وهابیت شباهت زیادی به سنت تکفیر مسیحیان در جنگ‌های صلیبی دارد که همه را تکفیر می‌کردند. جهاد تکفیری‌ها هم شبیه جهاد صلیبی‌هاست و هیچ‌گاه با جهادی که در قرآن آمده یکی نیست و با ادبیات قرآنی نمی‌خواند. در قرآن کافر کسی است که شمشیر علیه اسلام کشیده است مثل آمریکا. آنقدر که این تیمیه و وهابیت از مسیحیت تأثیر پذیرفته‌اند، از فرق اسلامی متاثر نبوده‌اند.

بازدید دانشجویان دانشگاه جامع علمی کاربردی رشته روابط عمومی و رسانه (واحد ۴۶) از پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

به مناسبت روز دانشجو در تاریخ ۱۵ آذر ۱۳۹۴ دانشجویان رشته روابط عمومی و رسانه، برای بازدید از پژوهشگاه، به پژوهشگاه آمدند. در ابتدای جلسه دکتر محمود جنیدی جعفری، رئیس مرکز تحقیقات امام علی (ع)، گفت: ما به‌عنوان دانشجو و کسی که در مسیر دانش افزایشی قرار داریم چه وظیفه‌ای داریم؟ آیا پژوهش و تحقیق منحصر به افرادی است که در پژوهشگاه کار می‌کنند؟ خیر، چنین مرزی وجود ندارد. دانشگاه، جامعه تحصیل‌کردگان و همه کسانی که در این مسیر قرار دارند باید با پژوهش عجین باشند، من استاد از دانشجو آنچه از درس درمی‌یابد و پژوهش می‌کند را می‌خواهم، اینکه چه برداشتی دارد و به آن چه مقدار اضافه می‌کند. امروزه عصر کاربرد علم است، پژوهشکده علوم کاربردی در پژوهشگاه به همین دلیل تاسیس شده است. اگر هر فردی، هر دانشجویی در مسیر علم به چنین تفکری برسد، جامعه از جامعه بی‌حال خارج و تبدیل به جامعه پویا، متحرک و فعال در مسیر علم و دانش می‌شود. ما امروزه در عصری هستیم که علم با سرعت بسیار به جلو می‌رود و مدام با فضاهای حقیقی و مجازی روبه‌رو هستیم. مسیر علمی استاد و دانشجو پژوهش است. در پژوهش اصول مهمی که باید رعایت شود، اصول اخلاقی است. اولین اصل، امر امتداری است و دومین، قضاوت مستدل، و مستند است. نگاه پژوهشگر باید نقادانه و در عین حال نقدپذیر باشد. این نگاه، نگاه علمی است. پژوهشگر باید رازدار باشد. کثرت‌گرایی روش‌شناختی است، یعنی پژوهشگر باید محدود به حصر نباشد و کثرت‌گرا باشد و مطلب را با یک عینک نبیند، کثرت‌گرایی روش‌شناختی داشته باشد، نه حصر‌گرایی و پژوهشگر باید حریم شخصی افراد را رعایت کند. نکته دیگر در اصول اخلاقی پژوهش، صداقت است که باید سرلوحه محقق و دانشجو باشد. و نکته آخر حلم و بردباری است، یعنی در امر تحقیق عجول نباشد و صبر و متانت نشان دهد.

در ادامه این جلسه دکتر حسن عمیدی از اساتید دانشگاه علمی- کاربردی (واحد ۴۶) که به همراه دانشجویان خود آمده بود، سخنانی ایراد کرد و سپس دانشجویان از کتابخانه پژوهشگاه بازدید کردند و با بخش‌های مختلف پژوهشگاه و ساختار عملکرد آن آشنا شدند.

تجلیل سرپرست

پژوهشگاه از رئیس

و پرسنل امور مالی به

مناسبت روز حسابدار

به مناسبت روز حسابدار، سرپرست پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی با حضور در دفتر امور مالی پژوهشگاه، ضمن دیدار با مسئولین و کارکنان این واحد از زحمات آنها تقدیر کرد.

در این دیدار، دکتر قبادی با بیان اینکه امور مالی یکی از بخش‌های مهم هر نهاد و موسسه‌ای است، کارکنان امور مالی و حسابداران پژوهشگاه را از جمله دلسوزترین و متعهدترین حسابداران کشور خواند و آنها را از جمله سرمایه‌های پژوهشگاه برشمرد.

در پایان این دیدار، دکتر ربانی‌زاده، معاون اداری-مالی پژوهشگاه به نمایندگی از هیأت رئیسه و به پاس قدردانی از کارکنان امور مالی هدیه‌ای را به رسم یادبود به آنان اهدا کرد.

گفتنی است روز ۱۵ آذرماه به نام روز حسابدار در تقویم ثبت شده است.

دومین نشست تطبیق تحقیقات علوم انسانی با نیازهای جامعه برگزار شد

دومین نشست تطبیق تحقیقات علوم انسانی با نیازهای جامعه برگزار شد. در ابتدای این نشست، دکتر معتمدی مدیر برنامه‌ریزی فرهنگی و اجتماعی ضمن ارائه توضیحات در مورد این نشست‌ها گفت: ایده برگزاری این نشست‌ها، در معاونت فرهنگی اجتماعی بدین سبب شکل گرفت که اغلب نتایج تحقیقات علوم انسانی بیشتر بحث‌ها نظری است و خیلی کاربردی نیست و در سطح جامعه و مردم مطرح نمی‌شود و فقط در حد جلسه دفاع پایان‌نامه باقی می‌ماند. ضمن آنکه یکی از اشکالات پایان‌نامه‌ها این است که در اغلب مواقع مرتبط با مسائل جامعه نیست و درگیر یک سری از ذهنیاتی است که اگر اثبات یا رد شود خیلی هم برای جامعه تفاوتی نمی‌کند.

وی در ادامه تأکید کرد: ما تلاش داریم این فرصت و امکان را ایجاد کنیم تا نتایج تحقیقات و پژوهش‌هایی که بیشتر با مسائل جامعه مرتبط است و راه حل‌هایی برای جامعه امروز ما ارائه می‌دهد، امکان ارائه دوباره بدهیم تا نتایج آن در سطح وسیع‌تری از عموم و رسانه‌ها مطرح شود و افرادی که در معرض این نتایج نبودند، بهره‌مند گردند.

وی همچنین خاطر نشان کرد: فرآیند انتخاب پایان‌نامه‌ها بر اساس آیین‌نامه‌ای است که در معاونت فرهنگی و اجتماعی تدوین شده و شورایی متشکل از اساتید پژوهشگاه از میان پایان‌نامه‌های ارشد و دکتری در گروه‌های مختلف، پایان‌نامه‌ها و رساله‌هایی که بیشتر با مسائل جامعه مرتبط هستند، ارزیابی کرده و از میان آنها تعدادی را برای ارائه در این نشست‌ها انتخاب می‌کنند.

معتمدی در انتها اظهار داشت: اولین جلسه از این نشست‌ها، اسفند سال گذشته در حوزه اقتصاد و با موضوع «مدیریت دانشگاه و کارآفرینی» برگزار شد. در این نشست نیز به واسطه اینکه در آستانه سالروز تصویب قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در ۱۲ آذر ۱۳۵۸ هستیم، موضوع‌های مرتبط با قانون اساسی، بحث ولایت فقیه در قانون اساسی به

عنوان یکی از اصول قانون اساسی، مورد بررسی قرار گرفت.

در ادامه نشست دکتر مردشتی، نویسنده پایان‌نامه به ارائه نتایج پایان‌نامه خود پرداخت و گفت: لیبرالیسم یکی از دروغ‌های بزرگ دنیای غرب است و حتی در کشورهای غربی این مفهوم به واقعیت نمی‌پیوندد. چون استکبار جهانی خواسته‌های کارتل‌های صهیونیسم را بر آرای مردم خود ترجیح می‌دهد. کاپیتالیسم و سرمایه‌داری، محور اصلی حکومت در جهان غرب است که این محور معمولاً با استفاده از واژه‌های لیبرالیسم، دموکراسی و کلماتی مشابه مطرح می‌شود و در واقع دنیای غرب از طریق استعمار کهنه و استعمار نو تلاش می‌کند حکومت‌های ملی در سایر کشورها به ویژه کشورهای توسعه نیافته را در اختیار آرمان‌های سرمایه‌داری قرار دهد.

به اعتقاد او، امروز ظهور گروه‌های تکفیری و داعش یک خیانت و مکر جدید غرب است که به‌منظور تجزیه کشورهای اسلامی از سوی غرب ایجاد شده و تجزیه عربستان نیز یکی از نقشه‌های استکبار است. در حالی که عربستان با کمک به گروه‌های تکفیری مسیر این تجزیه را هموار می‌کند. سرمایه‌داری همواره با دین مقابله می‌کند و حتی با دین‌سازی و دین‌نمایی تلاش می‌کند تا دین اصلی و واقعی را به حاشیه براند و اگر چه سرمایه‌داری به عنوان محور حکومت در غرب مطرح است، ولی محور حکومت دینی، توحید است که به دنبال آن نبوت و امامت مطرح می‌شود و حکومت اسلامی با امامت استمرار پیدا می‌کند. در دوران حضور امام معصوم (ع)، افراد صالح برای حکومت انتخاب می‌شوند و حضرت علی (ع) نیز افرادی را برای مدیریت در برخی مناطق حکومت اسلامی تعیین می‌کرد. همچنین در دوران غیبت امام عصر (ع) کسانی که با احادیث پیامبر اکرم (ص) و ائمه معصومین (ع) آشنا هستند، به عنوان حاکم و فقیه عام مطرح هستند که تبلور آن در ولایت فقیه است. وی در ادامه با اشاره به نظرات امام

خمینی (ره) درباره ولایت فقیه و طرح این موضوع پس از پیروزی انقلاب اسلامی گفت: از همان ابتدای انقلاب، امام خمینی (ره) بر تصویب قانون اساسی جمهوری اسلامی اصرار داشتند که این قانون در آبان سال ۱۳۵۸ جمع‌بندی و در آذر همان سال به تصویب قاطع مردم ایران رسید. زمانی که موضوع ولایت فقیه در مجلس خبرگان قانون اساسی مطرح شد، دولت موقت با بهانه‌هایی قصد انحلال مجلس خبرگان قانون اساسی را داشت که با درایت و قاطعیت امام خمینی (ره) این توطئه خنثی شد. وی با بیان مطالبی درباره جایگاه ولایت فقیه در قانون اساسی جمهوری اسلامی و تغییرات ایجاد شده در مجلس خبرگان قانون اساسی سال ۶۸، گفت: ولایت فقیه در جامعه اسلامی علاوه بر تعیین سیاست‌های کلی نظام، در نهادهای مختلف نیز حضور دارد.

مردشتی در حاشیه نشست با اشاره به تبلیغات دنیای غرب برای حذف جایگاه حکومتی و اجتماعی دین اسلام گفت: دشمنان دین تلاش می‌کنند با طرح شبهات، اندیشه دینی به‌ویژه جایگاه ولایت فقیه را در جهان منزوی کنند. با توجه به بحث پلورالیسم، دنیای غرب سعی می‌کند تا تمام راه‌های غیر از دین را به حق دانسته و به دنبال آن، دین را منزوی و اندیشه‌های مادی را جایگزین آن کند.

او معتقد است اهمیت حضور دین در عرصه‌های حکومتی، قانون‌گذاری، اداره کشور، استقلال، کسب آزادی‌های فردی و اعتلای جوامع عقب مانده از مهمترین موضوع‌هایی است که در این زمینه باید مطرح شود و پایان‌نامه‌ای را که برای مقطع دکتری نوشته‌ام به این موضوع‌ها با محور ولایت فقیه اشاره دارد.

مردشتی افزود: از همان زمانی که اصل ولایت فقیه در قانون اساسی به تصویب رسید، مباحث بسیاری در زمینه علت و چرایی این موضوع به عنوان یک پدیده نوظهور در دنیای معاصر مطرح شده و

برخی نیز تلاش کردند تا بر این اصل خدشه وارد کنند و فلسفه وجودی آن را زیر سوال ببرند. این تحلیل گر سیاسی افزود: اینگونه برداشت و تفسیرهای مختلف، بازخوانی و مروری دوباره بر مذاکرات خبرگان قانون اساسی در هنگام تصویب اصل ولایت فقیه را ضروری می‌نماید تا با یک نگاه تاریخی به مبانی فکری و اعتقادی تصویب کنندگان، اصل ولایت فقیه و میزان تطبیق آن با مبانی فقهی سنجیده شود. وی پایان‌نامه خود را پاسخ به تبلیغاتی دانست که دشمنان اسلام برای حذف جایگاه حکومتی و اجتماعی اسلام انجام می‌دهند و اظهار داشت: در این پایان‌نامه اهمیت جایگاه ولایت فقیه و پاسخ به شبهات مطرح شده به‌ویژه با توجه به متن مذاکرات اعضای مجلس خبرگان قانون اساسی مورد بررسی قرار گرفته است.

او در پایان‌نامه خود ضمن بیان نظرات برخی از علمای متقدم و متأخر درباره

مسائل فقهی ولایت فقیه، به مبانی فقهی اصل ولایت فقیه در قانون اساسی پرداخته و مذاکرات خبرگان قانون اساسی را درباره نحوه انتخاب رهبر بررسی کرده‌ام.

همچنین آرای موافقان و مخالفان اصل ولایت فقیه را که در مجلس خبرگان قانون اساسی مطرح شده، بررسی کرده و همچنین نظرات موافقان و مخالفانی که بیرون از مجلس نظرانی در این زمینه ارائه کرده بودند، از نظر فقهی و سیاسی را مورد بررسی قرار داده‌ام و در فصل چهارم، علاوه بر بیان آرای علما و فقها در باب اصل ولایت فقیه که بعد از انقلاب اسلامی مطرح شده، موضوع‌هایی چون مشروعیت و مقبولیت، نظریه نصب و انتخاب و گستره اختیارات ولایت فقیه یعنی ولایت مطلقه و مقیده را مورد بررسی قرار داده‌ام و سپس نظرات حضرت امام خمینی (ره) را به عنوان اولین فقیهی که حکومت دینی را تجربه کرد، مطرح کرده‌ام. بررسی اختیارات ولایت فقیه در شورای بازنگری

قانون اساسی به عنوان مبحث تکمیل کننده در این رساله ارائه شده و موضوع‌های حذف شرط مرجعیت و حذف شورای رهبری مورد بررسی قرار گرفته است.

او در پایان به شبهات مطرح شده در این زمینه اشاره کرد و گفت: تضاد ولایت فقیه با دموکراسی، مکتبی بودن نظام و مسأله دیکتاتوری از نکاتی است که در مقابله با ولایت فقیه مطرح می‌شود. این جانباز روشن دل دیمه سال گذشته از پایان‌نامه خود با عنوان «بررسی مبانی فقهی اصل ولایت فقیه در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران با رویکرد به مشروح مذاکرات مجلس بررسی نهایی قانون اساسی» با راهنمایی حجت‌الاسلام داود مهدوی‌زادگان و مشاوره عبدالله قنبرلو در مقطع دکتری و در رشته علوم سیاسی در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی دفاع کرد.

گزارشی از کارگاه یک روزه «آشنایی با شیوه‌های گردآوری داده در مطالعات زبان‌شناختی: معرفی چند ابزار»

کارگاه یک روزه «آشنایی با شیوه‌های گردآوری داده در مطالعات زبان‌شناختی: معرفی چند ابزار» در روز چهارشنبه ۲۰ آبان در سالن حکمت برگزار شد. دکتر رستم‌بیک تفرشی در این کارگاه به مباحثی چون اهمیت داده در مطالعات زبانی، تفاوت داده در پژوهش‌های کیفی و کمی، انواع داده‌های زبانی و روش‌های گردآوری داده در روان‌شناسی و همچنین روش گردآوری داده در دو آزمون رشد زبان (TOLD^۳) و آزمون نارساخوانی (نما) را با اشاره به خرده آزمون‌های این دو آزمون و ارائه نمونه مورد بررسی قرار داد. در ادامه کارگاه دکتر نعمت‌زاده به تشریح روش گردآوری داده، مفاهیم اصلی مرتبط با طرح ملی واژگان پایه (که خود از مجری این طرح می‌باشد)، همچنین ملاحظات و مشکلات گردآوری داده در طرح‌های کلان و ملی پرداخت. دکتر دستجردی نیز به شرح مفاهیم اصلی در آزمون آگاهی واج‌شناختی (که خود از طراحین آن بودند)، همچنین به بررسی اهمیت آگاهی واج‌شناختی در رشد خواندن، مشکلات خواندن، روش‌های گردآوری داده با معرفی خرده آزمون‌های این آزمون مورد بحث قرار داد.

گزارشی از هفته پژوهش در پژوهشگاه

انسانی)، سرکار خانم دکتر مریم قبادی (نماینده معاونت فرهنگی و اجتماعی و پژوهشگاه مطالعات قرآنی).

اولین جلسه کمیته علمی هفته پژوهش در روز دوشنبه ۲۰ مهرماه با حضور معاون پژوهشی، رئیس ستاد هفته پژوهش و اعضای کمیته علمی هفته پژوهش تشکیل شد. کمیته علمی در طول دو ماه تا برگزاری مراسم هفته پژوهش حدود ۱۰ جلسه با حضور اعضای خود تشکیل جلسه داد که در دو جلسه آن به بررسی فرم‌های پژوهشگر برتر اختصاص یافت. علاوه بر جلسات کمیته علمی، کارگروه بررسی پرونده‌های داوطلبان پژوهشگر برتر به طور فوق‌العاده در ۳ جلسه تشکیل گردید.

• احکام اعضای کمیته اجرایی در روز سه‌شنبه ۱۴ مهرماه به شرح ذیل صادر گردید.

اعضای کمیته اجرایی: جناب آقای عبدالرحمن حسینی فر (مدیر تحصیلات تکمیلی)، جناب آقای دکتر حسین صافی (معاون مدیریت تحصیلات تکمیلی)، جناب آقای دکتر حمیدرضا دالوند (مدیر نظارت ارزیابی)، جناب آقای دکتر محمدمیر احمدزاده (معاون مدیر امور پژوهشی)، جناب آقای دکتر حمیدرضا رادفر (سرپرست کتابخانه و مدیر اجرایی نمایشگاه داخل پژوهشگاه)، جناب آقای حسین صالحی (مدیر امور مالی)، جناب آقای ناصر زعفرانچی (مدیر انتشارات)، سرکار خانم دکتر طاهره ایشانی (مسئول راهاندازی دفتر کرسی‌های نظریه‌پردازی، سرکار خانم دکتر سمیه‌سادات شفیعی (مسئول دفتر امور هیات علمی و سرپرست امور اداری)، جناب آقای منوچهر صابر نماینده حوزه معاونت فرهنگی و مدیر اجرایی نمایشگاه فن‌بازار وزارت علوم، تحقیقات و فناوری.

اولین جلسه کمیته اجرایی در تاریخ ششم آبان‌ماه با حضور جناب آقای دکتر امیری‌تهرانی و اعضای کمیته اجرایی تشکیل شد. لازم به ذکر است امور کمیته اجرایی در ۴ جلسه به اتمام رسید.

هفته پژوهش همه ساله در اواخر آذرماه برگزار می‌گردد، امسال نیز به حول قوه الهی با حضور فعال اعضای محترم پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی برگزار شد. طی حکمی از سوی معاون پژوهشی و تحصیلات تکمیلی جناب آقای دکتر سید محمدرضا امیری‌تهرانی‌زاده به عنوان رئیس ستاد هفته پژوهش و آقای اسلام نوروزی به عنوان دبیر اجرایی ستاد هفته پژوهش انتخاب شدند. ستاد هفته پژوهش براساس آیین نامه موجود، کار خود را با تشکیل دو کمیته علمی و اجرایی آغاز کرد.

• در خصوص اعضای کمیته علمی هفته پژوهش نامه‌ای برای روسای پژوهشگاه‌ها و مراکز ارسال گردید و نماینده خود را تا تاریخ شنبه ۱۸ مهرماه معرفی نمودند. اسامی نماینده‌های اعلامی به شرح ذیل بود:

اعضای کمیته علمی: جناب آقای دکتر مالک شجاعی (پژوهشگاه فرهنگ معاصر)، جناب آقای دکتر علیرضا منجمی (پژوهشگاه غربشناسی و علم پژوهشی)، جناب آقای دکتر امیری‌تهرانی (پژوهشگاه اقتصاد و مدیریت)، جناب آقای دکتر رمضان رضایی (گروه عربی) و سرکار خانم فرانک جهانگرد (گروه ادبیات فارسی) پژوهشگاه ادبیات، جناب آقای دکتر یحیی فوزی (پژوهشگاه نظریه پردازی سیاسی)، سرکار خانم دکتر نیره دلیر (پژوهشگاه تاریخ)، سرکار خانم دکتر ناهید مویده حکمت (پژوهشگاه مطالعات اجتماعی)، جناب آقای سیدرضا حسینی (پژوهشگاه اندیشه سیاسی)، سرکار خانم زهره عطایی آشتیانی (مرکز اسناد آسیا)، جناب آقای دکتر امیر عبدالرضا سپنجی (پژوهشگاه مطالعات فرهنگی و ارتباطات)، سرکار خانم دکتر اعظم قاسمی (پژوهشگاه حکمت و معاصر)، جناب آقای دکتر احمد صفاری‌مقدم (پژوهشگاه زبان‌شناسی)، جناب آقای دکتر محمدمیر احمدزاده (معاون مدیر امور پژوهشی)، سرکار خانم دکتر زهرا حیاتی (پژوهشگاه کاربردی سازی در علوم

پژوهش

جامعه

توسعه پایدار

عملکرد هفته پژوهش ۱۳۹۴

ده نفر بعنوان پژوهشگر برتر انتخاب شدند. به ترتیب:

آقای دکتر محمدمیر احمدزاده، آقای دکتر جواد میری، آقای دکتر علیرضا ملایی توانی، خانم دکتر سمیه سادات شفیع، خانم دکتر طاهره ایشانی، خانم دکتر فرزانه گشتاسب، خانم دکتر حوریه احدی، خانم دکتر نیره دلیر، خانم دکتر مهرنوش هدایتی، آقای دکتر محسن علوی پور.

• سه نفر به عنوان پژوهشگر شایسته تقدیر انتخاب شدند. به ترتیب:

خانم دکتر معصومه نعمتی، آقای دکتر نعمتاله فاضلی، آقای دکتر محمد بهشتیان.

• از دو نفر کارشناس برگزیده (فوق لیسانس و دکتری نیز) تقدیر به عمل آمد. به ترتیب:

خانم دکتر مریم هاشمی، خانم آمنه بختیاری

• از ۳ نفر کارشناس (شایسته تقدیر) تقدیر به عمل آمد. به ترتیب:

آقای امیر اعتمادی، آقای فرزاد زیویار، خانم فاطمه دزبانی مقدم.

• از افراد افتخارات ملی و فراملی نیز تقدیر شد. به ترتیب: سرکار خانم دکتر روحانگیز کراچی برای کتاب پروین اعتصامی همراه با کتابشناسی توصیفی، آقای دکتر شهرام یوسفی فر برای کتاب جستارهایی در مناسبات شهر و شهرنشینی، آقای دکتر محمود جنیدی برای کتاب پاراسای، آنگاه خلافت

• از ۲ نفر دانشجوی برگزیده دکتری و ۲ نفر دانشجوی برگزیده کارشناسی ارشد تقدیر به عمل آمد:

آقای علی صابونچی (دکتری)، خانم شهناز جنگجو (دکتری)، آقای رضا صادقی (ارشد)، آقای میلاد جهانگیرفر (ارشد).

سخنرانی‌های داخلی

در مراسم هفته پژوهش مجموعه سخنرانی‌هایی با مشارکت پژوهشکده‌ها برگزار شد که عبارتند از:

سخنرانی جناب آقای دکتر مهدوی زادگان با عنوان «کاربرد سازی علوم انسانی با تاکید بر علوم سیاسی»، سخنرانی جناب آقای دکتر معین زاده با عنوان «تلقی از پژوهش در ایران»، سخنرانی جناب آقای دکتر علی صادقی با عنوان «تلقی از پژوهش در ایران»، سخنرانی جناب آقای دکتر میری با عنوان «تقدیر گفتن‌های علوم انسانی غربی»، جناب آقای دکتر ناجی با عنوان «نسبت علوم انسانی با فناوری»، سخنرانی جناب آقای دکتر فاضلی با عنوان «نسبت علوم انسانی با فناوری»، سخنرانی جناب آقای دکتر حسینی فر

با عنوان «پژوهش‌ورزی و ابهامات آن»، سخنرانی جناب آقای دکتر مجتهدی با عنوان «دانشجویی و نسبت آن با پژوهش»، سخنرانی سرکار خانم دکتر مبلغ با عنوان «چرا علوم انسانی، مطالعات زنان را جدی نمی‌گیرند»، سخنرانی سرکار خانم دکتر پارساپور با عنوان «کفایه‌الطب، یک تجربه»، گزارش طرح سرکار خانم دکتر حیاتی با عنوان «فرهنگ تمثیل‌های غیر داستانی در مثنوی»، اجرای پند پژوهشکده زبان‌شناسی با عنوان «زبان‌شناسی و دانش‌های دیگر در قرن بیستویکم» با حضور جناب آقای دکتر عاصی، جناب آقای دکتر صفارمقدم، جناب آقای دکتر نصرالله زاده و سرکار خانم دکتر افراشی.

سخنرانان میهمان

مراسم هفته پژوهش در پژوهشگاه با سخنرانی مدعوینی از خارج پژوهشگاه ادامه یافت که به شرح زیر می‌باشد:

سخنرانی جناب آقای دکتر وحید احمدی معاون پژوهشی وزارت علوم تحقیقات و فناوری، سخنرانی جناب آقای دکتر حداد عادل، سخنرانی جناب آقای دکتر احمد احمدی، سخنرانی جناب آقای دکتر محمدعلی اکبری با عنوان «الزام و امکان گذار از کارفرمایی و بنگاهداری دولتی در پژوهش‌های علوم انسانی»، سخنرانی جناب آقای دکتر احمد پاکتچی با عنوان «زبان قرآن و زبان علوم انسانی» و سخنرانی جناب آقای دکتر مقصود فراستخواه با عنوان «وضع علوم انسانی در ایران با تاکید بر هم‌کنشی دانشگاه و جامعه»، تأملی بر چالش‌ها و چشم‌اندازها.

نمایشگاه هفته پژوهش

در نمایشگاهی که به مناسبت هفته پژوهش در داخل پژوهشگاه دایر شد، کتب و طرح‌های منتخب ذیل به نمایش درآمد:

- کتب انتشارات پژوهشگاه و غیر پژوهشگاه در سال ۹۳ و ۹۴
- طرح‌های پایان یافته پژوهشکده ادبیات
- سکه‌های تاریخی توسط پژوهشکده تاریخ
- کتب نفیس مرکز فرهنگی اسناد آسیا
- کتب نفیس کتابخانه مرکزی
- کلیپ معرفی پژوهشگاه

ویژنه نامه هفته پژوهش

ویژنه نامه هفته پژوهش حاوی ۱۶ مصاحبه با رؤسای محترم پژوهشکده‌ها و اعضای محترم هیات علمی پژوهشگاه و معرفی برنامه راهبردی پنج ساله پژوهشگاه، طرح تأسیس پژوهشکده فناوری سازی در علوم انسانی، طرح تأسیس پژوهشکده مطالعات قرآنی در ۳۲ صفحه و ۵۰۰ نسخه به چاپ رسید.

رویدادهای هفته پژوهش

• بازدید جناب آقای دکتر محمد فرهادی، وزیر محترم علوم تحقیقات و فناوری، از غرفه پژوهشگاه علوم انسانی در روز چهارشنبه ۲۵ آذرماه

• بازدید جناب آقای دکتر وحید احمدی، معاون محترم پژوهشی وزارت علوم تحقیقات و فناوری، از غرفه پژوهشگاه علوم انسانی در روز پنجشنبه ۲۶ آذرماه

• اعلام تأسیس کانون اعضای هیات علمی بازنشسته با حضور جناب آقای دکتر تکمیل همایون

• برگزای پل تجربه زیسته بزرگان پژوهش علوم انسانی با حضور جناب آقای دکتر احمد کتابی، جناب آقای دکتر یحیی مدرسی و جناب آقای دکتر بیوک محمدی.

دیگر اقدامات ستاد هفته پژوهش

• تهیه لوح قدردانی و جوایز برای اعضای هیات علمی و پژوهشگران برگزیده کمیته علمی

• برگزاری نشست مطبوعاتی هفته پژوهش در تاریخ ۹۴/۹/۱۸ در جمع بیش از ۲۵ تن از خبرنگاران برای معرفی برنامه‌های هفته پژوهش

• افتتاح کانال پژوهشگاه در ۳ شبکه اجتماعی تلگرام، بیسفون و لینکدین

• تهیه کلیپ سه دقیقه‌ای برای معرفی پژوهشگاه

• اطلاع رسانی اخبار و برنامه‌های هفته پژوهش از خبرگزاری‌ها (ایبنا- شبستان- فارس- ایکنا- مهر- شفقنا- فرهنگ امروز- ایسنا- روزنامه شهروند- روزنامه ایران)، سایت‌های خبری، روزنامه‌ها و شبکه‌های اجتماعی

نمایشگاه فن بازار

در نمایشگاهی که به مناسبت هفته پژوهش در نمایشگاه فن بازار دایر شد، فعالیت‌های زیر انجام پذیرفت:

• برگزاری کارگاه آموزشی «فلسفه و فکرپروری برای نوجوانان» توسط جناب آقای دکتر کریمی

• نمایش کتاب‌ها و طرح‌های پژوهشی

• ارائه چهار پایگاه داده‌های اطلاعاتی و علمی که توسط چهار کارشناس متخصص جناب آقای دکتر مسعود قیومی، سرکار خانم دکتر سمیه ملکی‌پور، سرکار خانم نادیا حاجی‌پور و سرکار خانم یاسمن قوامی از طریق نمایش ویدئو پرژکتور ارائه گردید. این پایگاه‌ها عبارتند از: ۱- سایت پایگاه داده‌های زبان فارسی ۲- سایت پایگاه آروفا: آموزش زبان فارسی و فرهنگ به غیر فارسی زبانان ۳- سایت پهلواژ: فرهنگ جامع فارسی میانه به فارسی ۴- اطلس شاخص‌های فرهنگی کشور

• ارائه پاورپوینت از رویکردهای کلان، عملکرد و ظرفیت‌های پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.

انتصاب

سرپرست پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی طی احکامی، دکتر سیدحسین میرجلیلی را به سمت «مدیر گروه پژوهشی دانش و پژوهش» و دکتر سیدمحسن علوی‌پور را به عنوان «رئیس ستاد برگزاری پنجاهمین سالگرد تأسیس پژوهشگاه» منصوب کرد

إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ

سرکار خانم آقاجانی

مصیبت وارده درگذشت پدر بزرگوارتان را تسلیت عرض نموده، از خدای سبحان، برای ایشان علو درجات و برای جنابعالی و سایر بازماندگان صبر جمیل و اجر جزیل مسألت داریم.

روابط عمومی

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

مدیر مسئول: سیدمحسن علوی‌پور

سر دبیر: حوریه احدی

هیأت تحریریه:

سمانه خودچینی،

محسن باباخانی،

شهرام اصغری و

سیدفرزاد حسینی

www.ihcs.ac.ir
ravabet1@ihcs.ac.ir

دوره آموزشی: علم بدون تبیین (تبیین علم به مثابه «بازی زبان»، توصیف و نه تبیین، مردم‌شناسی علم)

مدرس: دکتر غلامحسین حیدری (عضو هیأت علمی پژوهشگاه علوم انسانی)

زمان برگزاری: شنبه ۲۴ بهمن ماه ساعت ۱۳ الی ۱۷:۳۰

مدت زمان دوره: ۶ ساعت

هزینه ثبت نام: ۶۰۰/۰۰۰ ریال

دانشجویان و اعضای هیأت علمی: ۵۰۰/۰۰۰ ریال

برای دریافت اطلاعات بیشتر به سایت پژوهشگاه به نشانی www.ihcs.ac.ir مراجعه فرمایید.

کارگاه آموزشی

گروه پژوهشی فلسفه، ادبیات، پژوهشگاه ادب، ادبیات و ادبیات
پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
تهران

علم بدون تبیین

دکتر غلامحسین مقدم حیدری

تبیین علم به مثابه بازی زبان، توصیف و نه تبیین مردم‌شناسی علم

این دوره آموزشی به بررسی مفهوم علم از دیدگاه مردم‌شناسی و فلسفه علم می‌پردازد. در این دوره به بررسی مفهوم علم از دیدگاه مردم‌شناسی و فلسفه علم می‌پردازد. در این دوره به بررسی مفهوم علم از دیدگاه مردم‌شناسی و فلسفه علم می‌پردازد.

مدت زمان دوره: ۶ ساعت
زمان برگزاری: شنبه ۲۴ بهمن ماه ساعت ۱۳ الی ۱۷:۳۰
هزینه ثبت نام: ۶۰۰/۰۰۰ ریال
دانشجویان و اعضای هیأت علمی: ۵۰۰/۰۰۰ ریال
برای دریافت اطلاعات بیشتر به سایت پژوهشگاه به نشانی www.ihcs.ac.ir مراجعه فرمایید.

دوره آموزشی: بررسی تطبیقی شعر معاصر ایران و عرب

مدرس: دکتر عبدالحسین فرزاد (عضو هیأت علمی پژوهشگاه علوم انسانی)

زمان برگزاری: شنبه‌ها ۳ بهمن ماه لغایت ۲۴ بهمن ماه ساعت برگزاری: ساعت ۱۰ الی ۱۲

مدت زمان دوره: ۸ ساعت (۴ جلسه ۲ ساعته)

هزینه ثبت نام: ۶۰۰/۰۰۰ ریال

دانشجویان و اعضای هیأت علمی: ۵۰۰/۰۰۰ ریال

برای دریافت اطلاعات بیشتر به سایت پژوهشگاه به نشانی www.ihcs.ac.ir مراجعه فرمایید.

کارگاه آموزشی

گروه پژوهشی فلسفه، ادبیات، پژوهشگاه ادب، ادبیات و ادبیات
پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
تهران

بررسی تطبیقی شعر معاصر ایران و عرب

دکتر عبدالحسین فرزاد

این دوره آموزشی به بررسی مفهوم علم از دیدگاه مردم‌شناسی و فلسفه علم می‌پردازد. در این دوره به بررسی مفهوم علم از دیدگاه مردم‌شناسی و فلسفه علم می‌پردازد. در این دوره به بررسی مفهوم علم از دیدگاه مردم‌شناسی و فلسفه علم می‌پردازد.

مدت زمان دوره: ۸ ساعت
زمان برگزاری: شنبه‌ها ۳ بهمن ماه لغایت ۲۴ بهمن ماه ساعت برگزاری: ساعت ۱۰ الی ۱۲
هزینه ثبت نام: ۶۰۰/۰۰۰ ریال
دانشجویان و اعضای هیأت علمی: ۵۰۰/۰۰۰ ریال
برای دریافت اطلاعات بیشتر به سایت پژوهشگاه به نشانی www.ihcs.ac.ir مراجعه فرمایید.

درس گفتار حافظ خوانی: شرح و تحلیل غزل‌های حافظ

مدرس: دکتر طاهره ایشانی (عضو هیأت علمی پژوهشگاه علوم انسانی)

زمان برگزاری: یکشنبه‌ها ۴ بهمن ماه لغایت ۲۲ فروردین ماه ۹۵

مدت زمان دوره: ۲۰ ساعت (۱۰ جلسه دو ساعته) ساعت برگزاری: ۱۶-۱۸

هزینه ثبت نام: ۷۵۰۰/۰۰۰ ریال

دانشجویان و اعضای هیأت علمی: ۷۰۰۰/۰۰۰ ریال

برای دریافت اطلاعات بیشتر به سایت پژوهشگاه به نشانی www.ihcs.ac.ir مراجعه فرمایید.

درس گفتار

گروه پژوهشی فلسفه، ادبیات، پژوهشگاه ادب، ادبیات و ادبیات
پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
تهران

حافظ خوانی: شرح و تحلیل غزل‌های حافظ

دکتر طاهره ایشانی

این دوره آموزشی به بررسی مفهوم علم از دیدگاه مردم‌شناسی و فلسفه علم می‌پردازد. در این دوره به بررسی مفهوم علم از دیدگاه مردم‌شناسی و فلسفه علم می‌پردازد. در این دوره به بررسی مفهوم علم از دیدگاه مردم‌شناسی و فلسفه علم می‌پردازد.

مدت زمان دوره: ۲۰ ساعت
زمان برگزاری: یکشنبه‌ها ۴ بهمن ماه لغایت ۲۲ فروردین ماه ۹۵
هزینه ثبت نام: ۷۵۰۰/۰۰۰ ریال
دانشجویان و اعضای هیأت علمی: ۷۰۰۰/۰۰۰ ریال
برای دریافت اطلاعات بیشتر به سایت پژوهشگاه به نشانی www.ihcs.ac.ir مراجعه فرمایید.

کارگاه آموزشی: آشنایی با ویژگی‌ها و مؤلفه‌های داستان‌های برنامۀ فبک و راهنمای آن

مدرس: دکتر سعید ناجی، دکتر روح‌الله کریمی، دکتر مهرنوش هدایتی، دکتر لیلا حبیبی

زمان برگزاری: ۹ و ۱۰ بهمن ماه ساعت

مدت زمان دوره: ۱۴ ساعت (۱۰ جلسه دو ساعته) ساعت برگزاری: ۸ الی ۱۵

هزینه ثبت نام: ۷۲۰۰/۰۰۰ ریال

دانشجویان و اعضای هیأت علمی: ۷۰۰۰/۰۰۰ ریال

برای دریافت اطلاعات بیشتر به سایت پژوهشگاه به نشانی www.ihcs.ac.ir مراجعه فرمایید.

کارگاه آموزشی

گروه پژوهشی فلسفه، ادبیات، پژوهشگاه ادب، ادبیات و ادبیات
پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
تهران

آشنایی با ویژگی‌ها و مؤلفه‌های داستان‌های برنامۀ فبک و راهنمای آن

دکتر ناجی، آقای دکتر کریمی
خانم دکتر هدایتی، خانم دکتر حبیبی

این دوره آموزشی به بررسی مفهوم علم از دیدگاه مردم‌شناسی و فلسفه علم می‌پردازد. در این دوره به بررسی مفهوم علم از دیدگاه مردم‌شناسی و فلسفه علم می‌پردازد. در این دوره به بررسی مفهوم علم از دیدگاه مردم‌شناسی و فلسفه علم می‌پردازد.

مدت زمان دوره: ۱۴ ساعت
زمان برگزاری: ۹ و ۱۰ بهمن ماه ساعت
هزینه ثبت نام: ۷۲۰۰/۰۰۰ ریال
دانشجویان و اعضای هیأت علمی: ۷۰۰۰/۰۰۰ ریال
برای دریافت اطلاعات بیشتر به سایت پژوهشگاه به نشانی www.ihcs.ac.ir مراجعه فرمایید.

چگونگی تحلیل انسجام و پیوستگی متون با رویکردی نو

مدرس: دکتر طاهره ایشانی

زمان برگزاری: ۵ بهمن ماه لغایت ۱۱ اسفند ۹۴ از ساعت ۱۶ الی ۱۸

روز برگزاری: دوشنبه و سه شنبه هر هفته

هزینه ثبت نام: ۲۰۰۰/۰۰۰ ریال

دانشجویان و اعضای هیأت علمی: ۵۰۰/۰۰۰ ریال

برای دریافت اطلاعات بیشتر به سایت پژوهشگاه به نشانی www.ihcs.ac.ir مراجعه فرمایید.

درس گفتار

گروه پژوهشی فلسفه، ادبیات، پژوهشگاه ادب، ادبیات و ادبیات
پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
تهران

چگونگی تحلیل انسجام و پیوستگی متون با رویکردی نو

دکتر طاهره ایشانی

این دوره آموزشی به بررسی مفهوم علم از دیدگاه مردم‌شناسی و فلسفه علم می‌پردازد. در این دوره به بررسی مفهوم علم از دیدگاه مردم‌شناسی و فلسفه علم می‌پردازد. در این دوره به بررسی مفهوم علم از دیدگاه مردم‌شناسی و فلسفه علم می‌پردازد.

مدت زمان دوره: ۱۱ ساعت
زمان برگزاری: ۵ بهمن ماه لغایت ۱۱ اسفند ۹۴ از ساعت ۱۶ الی ۱۸
هزینه ثبت نام: ۲۰۰۰/۰۰۰ ریال
دانشجویان و اعضای هیأت علمی: ۵۰۰/۰۰۰ ریال
برای دریافت اطلاعات بیشتر به سایت پژوهشگاه به نشانی www.ihcs.ac.ir مراجعه فرمایید.